

USHTRIA

Viti i 77-të i botimit Nr. 1 (827856)

Botim Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes

E premte, 5 janar 2024

Presidenti Bajram Begaj: Ju lartësoni emrin e Shqipërisë, mishëroni vlerat tona!

Ministri Peleshi: Na bëni krenarë, jo vetëm në mbrojtje e siguri kombëtare, por edhe në eksportin e paqes e sigurisë kolektive

Ministri i Mbrojtjes Niko Peleshi dhe shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, gjeneral-major Arben Kingji, zhvilluan një bisedë online me efektivet shqiptarë, që kontribuojnë në misionet tona jashtë vendit.

Ministri i Mbrojtjes shprehu vlerësimet për këtë pjesë të Forcave të Armatosura që bën krenar të gjithë shqiptarët.

“Ju jeni pjesa më e ekspozuar në angazhimet tona ndërkombëtare. Na bëni krenarë, sepse i jepni një dimension tjetër angazhimit tonë, jo vetëm në mbrojtje e siguri kombëtare, por edhe në eksportin e paqes e sigurisë në mbrojtjen kolektive. Kjo na bën jo vetëm përfutës nga anëtarësia në këtë Aleancë të madhe, por edhe kontributorë, ndonëse Shqipëria është një vend i vogël, me kapacitete modeste, por gjithnjë në rritje dhe të modernizuara. Ndaj ne duam ta tregojmë veten dhe të japim kontributin tonë si në operacionet e NATO-s, Kombeve të Bashkuara, Bashkimit Evropian, Forcat Shumëkombëshe ushtarake, por edhe humanitare dhe Mbrojtjes Civile, siç kemi qenë vitin e fundit në mbështetje të vendeve të rajonit”, - u shpreh ministri Peleshi.

Ministri i Mbrojtjes tha se Shqipëria përfaqësohet në 8 misione jashtë vendit: nga Iraku, Sudani i Jugut, Egjipti, Letonia, Bullgaria, Bosnja dhe Kosova, ku është edhe prezenca më e madhe në dy lokacione.

Z. Peleshi foli për konfliktet që janë shtuar sot në zona të ndryshme të globit, por edhe në rajon. Ndaj ai inkurajoi veçanërisht efektivet që

shërbejnë në misionin e KFOR-it në Kosovë, që të kontribuojnë me zell, por edhe me vetëpërmbytje, në mënyrë që të mos bien pre e provokimeve dhe situatave që mund të krijohen.

“Urojmë që konfliktet e ndezura të shkojnë drejt shuarjes. Duket se do të jetë një konflikt i gjatë në Ukrainë. Shpresojmë që të ketë një adresim sa më të shpejtë në krahun e së mirës, me fitoren e Ukrainës.

Urojmë që ky të jetë një vit i mbarë dhe i qetë për Kosovën dhe për rajonin e Ballkanin Perëndimor!”, - u shpreh ministri i Mbrojtjes.

Z. Peleshi foli edhe për planet dhe objektivat e mbrojtjes për vitin që vjen. “Pas pak javësh do të fillojë operacionet Baza Taktike Ajrore e Kuçovës, që është një bazë e NATO-s. Po punojmë që të fusim në planet e mbështetjes së NATO-s, me modelin e Kuçovës edhe ndërtimin e një porti pranë portit të ri në Porto Romano, një port ushtarak që do ta bënte vendin me dy infrastruktura të rëndësishme të NATO-s, për stërvitje, mbështetje taktike apo dislokime në rast nevojë, operacionesh drejt krahut lindor të NATO-s. Shqipëria është e vendosur të luajë rolin e saj në rajon, në krahun e Perëndimit. Ne kemi vetëm një agjendë dhe ajo është integrimi euroatlantik”, - theksoi ministri Peleshi. Nga ana e tij edhe shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA-së, gjeneralmajor Arben Kingji shprehu vlerësimet maksimale për efektivet që shërbejnë në misionet paqeruajtëse jashtë vendit.

Dy helikopterë amerikanë “Black Hawk” i shtohen Forcave të Armatosura

Dy helikopterë amerikanë “Black Hawk” do t’i shtohen arsenalit të Forcave të Armatosura në fund të këtij muaji. Ministri i Mbrojtjes Niko Peleshi bëri me dije se: “Ky është një investim i madh dhe një hap i rëndësishëm që do t’i japë Shqipërisë fuqinë dhe përkushtimin e nevojshëm, për të përmbushur misionet

taktike dhe operacionet e emergjencave me më shumë efikasitet dhe siguri”. Helikopterët amerikanë cilësohen si një lajm i shumëpritur në këtë fillim viti, në bashkëpunim me aleatin strategjik SHBA, si një shenjë e qartë se vendi ynë po bëhet një vend më i sigurt dhe i përgatitur për sfidat e ardhshme.

Presidenti Begaj: Ju lartësoni emrin e Shqipërisë, mishëroni vlerat tona!

Presidenti i Republikës së Shqipërisë, z. Bajram Begaj, i shoqëruar nga shefi i Shtabit të Forcave të Armatosura, gjeneralmajor Arben Kingji dhe ambasadori i Republikës së Shqipërisë në Kosovë, z. Petrit Malaj, me rastin e festave të fund-vitit vizitoi efektivet e Forcave të Armatosura të Shqipërisë që ndodhen në Komandën Rajonale Perëndim, “Camp Villagio Italia” të KFOR-it.

Presidenti Begaj shkëmbeu me ta urimet për vitin e ri 2024. Fillimisht, Presidenti u takua me komandantin e bazës ushtarake, kolonelin Gabriele Vacca. Në këtë takim Presidenti shprehu edhe një herë vlerësimin e tij për KFOR -in, si një histori sukcesi.

“Ajo që ju po bëni këtu është shumë e rëndësishme në mbrojtje të vlerave të lirisë dhe ruajtjes së paqes dhe sigurisë në rajon”, - i tha Presidenti komandantit Vacca.

Presidenti falënderoi Italinë që e drejton këtë bazë, duke koordinuar trupat e vendeve të ndryshme, të cilat tashmë kanë krijuar një bashkëpunim shumë të mirë mes tyre. Presidenti nënshkroi Librin e Vizitorëve të Nderit të bazës.

Vizita e Presidentit vijoi me një takim me trupat shqiptare që shërbejnë në bazë, të cilët i falënderoi për shërbimin që kryejnë ndaj atdheut dhe flamurit, si dhe u uroi një vit të ri me shëndet, begati e paqe për ta.

“Ju falënderoj për devotshmërinë, profesionalizmin dhe përgjegjësinë më të cilat kryeni detyrat tuaja. Sot gjendeni larg familjeve tuaja, por të jeni të sigurt se jeni gjithmonë në mendjet dhe zemrat tona”, - iu drejtua presidenti Begaj efektiveve ushtarakë.

Ndër të tjera, Presidenti shtoi: “Si përfaqësues të vendit tonë në misione paqeruajtëse, ju e lartësoni emrin e Shqipërisë dhe të shqiptarëve kudo që ndodheni. Ju mishëroni vlerat tona më të mira. Falë punës suaj, vendi ynë konsiderohet partner i besueshëm në NATO”.

Në kontekstin aktual të sigurisë botërore, angazhimi juaj përbën një kontribut kritik, vijoi Presidenti.

“Shqipëria do të vijojë të kontribuojë në ruajtjen e paqes dhe sigurisë në rajon e më gjerë si anëtare e NATO-s. Natyrisht, kjo kërkon rritje të buxhetit të Mbrojtjes dhe mbështetje për Forcat tona të Armatosura, kërkon mbështetje të familjeve për familjet tuaja dhe krijimin e kushteve, që ju të trajtoheni e të përgatiteni sa më mirë. Sot NATO nuk është vetëm një aleancë ushtarake, por edhe roje e vlerave të bashkësisë demokratike në botë, ndaj ne do të vijojmë angazhimin tonë maksimal në mbrojtje të vlerave të qytetërimin perëndimor, në të cilin bëjmë pjesë”, - tha ai.

Më tej, presidenti Begaj vizitoi ekspozitën e pajisjeve ushtarake të batalionit kinetik të bazës. Presidenti iu bashkua efektiveve të kësaj baze dhe drekoi bashkë me ushtarakët shqiptarë.

Anija "Butrinti P-134" dhe efektiv, pjesëmarrës në operacionin "Sea Guardian" në detin Egje, kthehen në atdhe

Anija "Butrinti P-134" dhe efektiv, pjesëmarrës në operacionin "Sea Guardian" në detin Egje, kthehen në atdhe. Kontingjenti II, gjatë qëndrimit në mision kreu disa operacione, duke identifikuar dhe shpëtuar një numër të lartë emigrantësh.

Gjatë kohës në mision u zhvilluan disa stërvitje ushtarake me anijet e vendeve aleate në ujërat ndërkombëtare.

Komandanti i Forcës Detare, kundër-admiral Adnand Agastra shprehu mirënjohje për përkushtimin e treguar gjatë kohës së qëndrimit në zonën e operacionit dhe përmbushjen me sukses të misionit. Të gjitha strukturat e Aleancës dhe vendet aleate kanë vlerësuar maksimalisht pjesëmarrjen, përkushtimin dhe profesionalizmin e personelit të Forcës Detare në këtë mision.

Roli i efektivëve dhe anijes shqiptare në këtë operacion është raportimi i trafikut të emigrantëve në zonën operacionale dhe ndërhyrja duke ofruar ndihmë në rastet kur konstatohet se jetët njerëzore janë në rrezik, si dhe detyrë shtesë nga NATO: monitorimi dhe identifikimi i anijeve ruse në rajon.

Anija "Trenton TEPF5" viziton portin e Durrësit

Anija e Forcave Detare të Shteteve të Bashkuara "Trenton TEPF5" mbërrin në Durrës për një vizitë të planifikuar në port.

Vizita e kësaj anijeje në vendin tonë nxjerr në pah fuqinë e partneritetit mes Shteteve të Bashkuara dhe Shqipërisë në fushën e mbrojtjes.

In memoriam

Oficeri Guri Shyti, një nga nxënësit e parë të Shkollës së Mesme të Përgjithshme Ushtarake “Skënderbej”, ishte njeri i pajisur me intelekt e talent dhe si i tillë krijoi vepra të bazuara në talentin dhe arsimimin e tij.

Ai ishte dhe mbetet simbol i intelektualit të mençur, të urtë, krijues i talentuar në fushën e poezisë dhe prozës. Krijimtarinë e vet intelektuale e drejtoi në të mirën e njerëzve.

Guri Shyti ka lindur në vitin 1930, në fshatin Tragjas të Vlorës. Pesë klasat e shkollës fillore i kreu në fshatin e lindjes, pastaj bëri një klasë të shkollës tregtare të Vlorës në vitin shkollor 1941-1942. Pas luftës hyri në Shkollën Ushtarake “Skënderbej”. Që në bankat e shkollës së mesme provoi të shkruante ndonjë tregim, apo të përkthente ndonjë gjë nga gjuha ruse. Në vazhdim, u dërgua në ish-Bashkimi Sovjetik për studime ushtarake. Pas kthimit, mbaroi studimet në Fakultetin e Shkencave të Natyrës, për Kimi Industriale. Punoi në Ministrinë e Mbrojtjes, si oficer karriere, pastaj pedagog i kimisë ushtarake në Fakultetin e Shkencave të Natyrës. Më vonë ishte pedagog i Armëve të Dëmtimit në Masë, në Akademinë Ushtarake, në Tiranë. Guri, përveçse pedagog në Akademinë Ushtarake, ishte pedagog edhe në Universitetin Shtetëror të Tiranës dhe në shkolla të tjera të larta, përkthyes i letërsisë artistike dhe autor i disa librave. Edhe kur doli në pension, Guri nuk e ndërpreu punën intelektuale deri në ditët e fundit të jetës. Gjatë kohës ka shkruar në organe të ndryshme të shtypit, ka botuar libra për specialitetin e tij ushtarak.

Pas daljes në pension ka shkruar librin autobiografik me përjetime “Sikur të isha vetëm...”. Ndërkohë, krijimtarinë e tij më të spikatur e gjejmë në librin “Një martesë e pazakontë”, botuar në vitin 2007 (Tregime, ese, vjersha). Gjejmë këtu krijimtari sa produktive edhe cilësore të një prozatori, poeti e publicisti të mirëfilltë, ku reflektohet bota e tij shpirtërore si dhe përgatitja profesionale e akademike. Nëse

Poeti dhe prozatori Guri Shyti, një nga nxënësit e parë të shkollës “Skënderbej”

tek proza e tij e shkurtër do të veçonim “Tregimet e Çimit” (mikut të rinisë me të cilin u ritakuan pas 50 vjetësh në një dasmë), apo “Lulet e pranverës”, mendimin e tij filozofik, Guri Shyti e evidenton më së miri në esenë me titull “Intelektuali i mirëfilltë”, ku që në krye të herës, referuar fjalorëve enciklopedik, shprehet se: “...intelektuali është njeri i pajisur me intelekt, që ka talent dhe krijon vepra të bazuara në talentin dhe arsimimin e tij. E thënë më shkoqur, intelektuali është një njeri i mençur, i urtë dhe krijues i talentuar në fushën e veprimtarisë së tij. Nga pikëpamja njerëzore, intelektuali i mirëfilltë është human, zemërgjerë, që di t’u bëjë lëshime atyre që mendojnë ndryshe nga ai, është njeriu që dialogun me kundërshtarët e tij në mendime e ka në bazën e veprimtarisë së tij, njeri që krijimtarinë e vet intelektuale e drejton në të mirën e njerëzve, pavarësisht nga përkatësia politike, kombi apo raca...”.

Pavarësisht këtyre referencave nga fjalori enciklopedik, në të vërtetë këto virtyte mishëronte në karakterin dhe intelektin e tij, intelektuali i mirëfilltë Guri Shyti. Po në këtë këndvështrim ishte edhe apeli i tij qytetar për gjuhën tonë.

Guri Shyti të mahnit me bukurinë e fjalës edhe në krijimtarinë e tij poetike, veçanërisht në vjershat me titull: “Atdheut”, “Mos më lëndo”, “Gruas në 50-vjetorin e martesës”, “Rrëfenjë për nipin”, “Pavdekësia” etj. Guri Shyti është marrë gjerësisht me përkthime. Ka përkthyer në shqip nga letërsia botërore, si nga gjuha ruse, edhe nga ajo italiane.

Ndër rreth tridhjetë librat e përkthyer e të botuar, ka klasikë si Tolstoi, Turgenievi, Hygoi, Cvajku, Abati Prevo, Luiza Mei, Elkot, Kiplingu, Norvudi, Sveva Casati Modignani, etj. Ka përkthyer mjaft vepra që kanë mbetur në dorëshkrim. U nda nga jeta në janarin e vitit 2020.

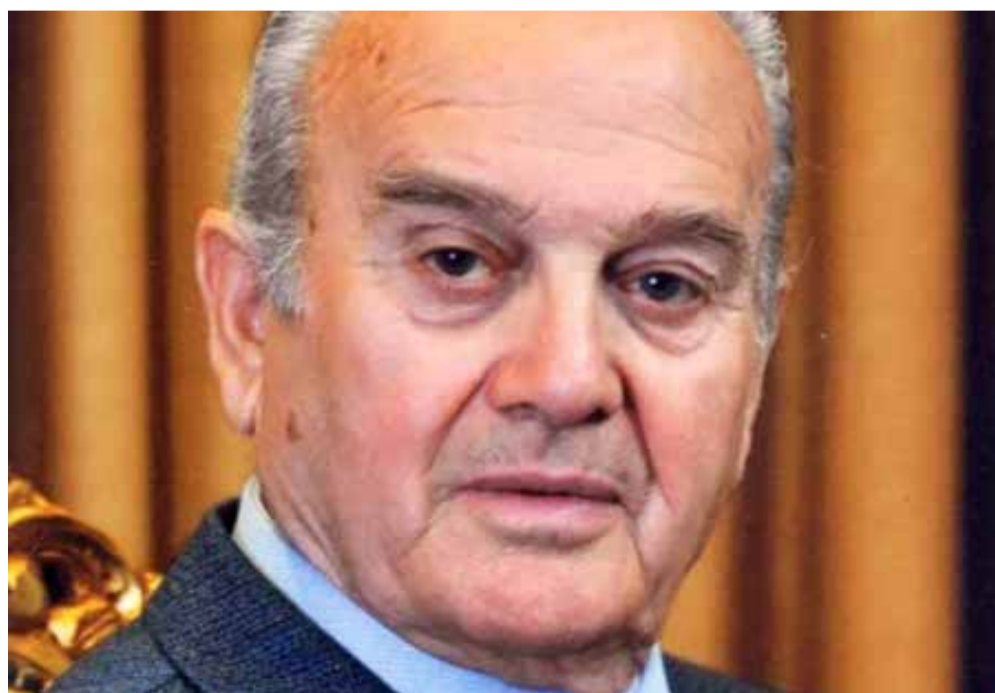
Skënderbegasi Dhimitër Lala, mjeshtrë i kinematografisë shqiptare

Ish-partizani e skënderbegasi Dhimitër Lala, i cili u ul në bankat e shkollës së kadetëve, më 28 mars 1945, ditën e çeljes së saj, është një nga emrat e njohur të kinematografisë shqiptare. Dhimitër Lala u lind në qytetin e Pogradecit, më 2 tetor 1931. Fëmijërinë e shkollimin e kaloi në këtë qytet të bukur buzë liqenit. Kur në fshat erdhi Brigada IV Sulmuese, ai i bashkohet asaj dhe del partizan. Me këtë njësi partizane ai ka marrë pjesë në shumë beteja, përfshi dhe atë për çlirimin e Tiranës. Ai është një nga kadetët e parë që erdhën direkt nga Lufta Antifashiste Nacional-Çlirimtare kadet në shkollën ushtarake “Skënderbej”, që ditën e parë të çeljes së saj, më 28 mars të vitit 1945.

Ai ka qenë ndër skënderbegasit më të mirë në mësimet atë kohë, por që shfaqte dhe pasionin e dëshirën e madhe për artin. Në kujtesën e tij, shkolla “Skënderbej” mbetet institucioni kryesor që e përgatiti, mësoi e edukoi që të ecte përpara në karrierën ushtarake dhe më pas në rrugën e vështirë të artit. Në vazhdim ai kreu dhe shkollën e lartë ushtarake, ku për disa vite punoi në strukturat ushtarake. Por në vitin 1953, ai largohet nga ushtria dhe nis punën në Kinostudion “Shqipëria e Re”. Artisti Dhimitër Lala ka bërë 25 filma dokumentarë e ka xhiruar shumë aktivitete brenda vendit dhe jashtë tij.

Ja si e kujton jetën e tij artisti Dhimitër Lala: “Në atë kohë u bë si modë që djem e vajza të vegjël iu bashkuan Lëvizjes Nacional-Çlirimtare. Kështu bëra edhe unë. Luftova deri në çlirimin e vendit. Për aftësi në luftë mora “Medaljen e Trimërisë”, “Medaljen e Çlirimit” dhe “Medaljen e Kujtimit”.

Pas lufte ndoqi shkollën “Skënderbej”, duke qenë një nga nxënësit e parë që erdhën nga lufta me armë mbi supë në shkollën ushtarake. Ndoqi më pas dhe studimet e larta ushtarake dhe u titullua oficer. Punoi pak vite në këtë zanat deri

në nëntor 1953 dhe pastaj kaloi tek Kinostudio “Shqipëria e Re”, fillimisht përgjegjës i kinemave dhe shumë shpejt ndihmës operator. Artin e donte shumë...

Si asistent operator punoi dhe në filmin e parë artistik shqiptar, filmin e Hysen Hakanit “Fëmijët e saj”. Në vitin 1958 kaloi përfundimisht te kronika e dokumentarët... I ra kryq e tërthor Shqipërisë e nuk la cep pa filmuar. Po kështu ka qenë prezent në shumë takime ndërkombëtare e ka filmuar dhjetëra personalitete të botës që vizituan Shqipërinë në vitet ‘50-’60 nga Hrushovi te Çu En Lai si dhe shumë udhëtime jashtë shtetit për të bërë

dokumentarë nga Kina në Irlandën e Veriut. ...Kur erdhi Hrushovi ishte i pari që pati kontakt me të.

Në prill 1975 e hoqën nga puna dhe nga partia, ndërsa më 12 tetor 1976 e arrestuan. Fillimisht bëri 7 muaj hetuesi dhe e dënuan 6 vjet për agjitacion e propagandë, vite, të cilat i kreu të plota. Situata ishte shumë e vështirë. Spaçi ka qenë kampi më i tmerrshëm, pasi të burgosurit punonin në minierë 8 orë. Ai s’kishte ndihmë nga familja pasi për 6 vjet nuk i shkoi njeri për ta parë...

Megjithëse e burgosën shpirtin e artistit nuk e ndrydhën dot. Disa prej artistëve të cilët punuan me të dhanë vlerësimet e tyre si:

Ylli Pepo, regjisor: “Dhimitër Lalën e kam njohur nga afër në vitin 1971, kur së bashku me tre kolegë të shquar erdhën në TVSH, i cili sapo hidhte hapat e parë drejt profesionalizmit. Ai ishte një profesionist. Më shumë se çdo fjalë flasin filmat që ruhen në arkiva e që përbëjnë një thesar të madh për breza të tërë”.

Elvira Diamanti, aktore: “Falë punës e kontributit të tij të çmuar, në Arkiv kemi pamje të rralla, të cilat kanë vlera të mëdha artistike, historike e dokumentare”.

Endri Keko: “Kam bashkëpunuar me të shumë herë dhe e çmoj për forcën dhe energjinë si askënd tjetër nga operatorët e kinokronikës, ndaj nuk hezitova ditët e para të shkurtit 1966 t’i propozoja të shkonim në një udhëtim të gjatë”.

Vladimir Marko: “Dhimitër Lala është një personalitet në artin e magjishëm të kinematografisë dhe padyshim një nga pionierët e parë. Ai ka qenë mësuesi im i parë drejt fotografisë, më ka mësuar kamerën dhe lojën brilante të imazhit e të dritës”.

Bujar Kapexhiu: “Kronikat e filmat dokumentarë janë skeduar në Arkivin Shtetëror si dëshmitarë të një pune të madhe e të palodhur të këtij kineasti të talentuar. Ai meriton të kujtohet, të vlerësohet dhe të falënderohet për kontributin e tij të shquar në kinematografi”.

Pirro Milkani: “Më shumë se kushdo tjetër për Lalën, flasin ato mijëra metra filma kronikalë e dokumentarë që realizoi dora e tij”.

Mevlan Shanaj: “Njohja e gjatë me të më ka ngulitur në mendje se ky njeri është shembulli i pasionit për punën dhe, nëse do të doja të portretizoja një kineast punëtor, nuk do të kërkoja model tjetër”.

Marrë nga kolana
“Skënderbegasit ndër vite...”

Lundrimi 59-vjeçar i flotiljes ushtarake

Nga fundi i vitit 1964, Këshilli i Mbrojtjes të asaj kohe vendosi ristrukturimin e FLD-së, e cila deri në atë kohë ishte e centralizuar, me vendbazim ishulli Sazan. Kështu u vendos që anijet mbiujëse luftarake të ndahen e të krijohen Flotilja e Durrësit dhe Flotilja e Vlorës. Si kriter bazë u caktimit të kuadrove do të merrej vendbanimi Durrës, dhe kjo për efekte strehimi.

Në përbërje të Flotiljes Durrës u caktuan anije minaheqëse, gjuajtëse kundër ND si dhe anije ndihmuese. Komandant ishte caktuar Dashamir Ohri. Ai vinte nga një përvojë e pasur si ish-komandanti i bazës së nëndetëseve të Pashalimanit, pikërisht në periudhën kur ishte krijuar konflikti i madh me aleatin e atëhershëm, Bashkimin Sovjetik. Ai është dhe një nga 17 oficerët e parë shqiptarë që ka mbaruar studimet në vitin 1947 në ish-Jugosllavi. Është, ndërkohë edhe një nga specialistët e parë të përgatitur në ish-Bashkimin Sovjetik dhe më pas, një ndër personat e parë, i përgatitur për nëndetëse po në ish-Bashkimin Sovjetik. Dashamir Ohri ka qenë pikërisht komandanti i nëndetëses së parë shqiptare, të ardhur me një katërshe nga Bashkimi Sovjetik.

Në mesditën e 4 janarit 1965, kap. i rangut III Dashamir Ohri, i emëruar komandant i Flotiljes Durrës, organizon një takim me kuadrot e Shtabit të Flotiljes dhe komandantët e anijeve, i njeh me planin e lundrimit të Flotiljes nga Sazani në Durrës. Rreth orës 20:00 fillon dalja e anijeve nga Sazani.

Dalja e anijeve u shoqërua me rënien e sirenavë si përshëndetje tradicionale e FLD-së. Lundrimi për në Durrës u bë natën, në formacion lundrimi dhe në kushtet e një deti të trazuar. Në mëngjesin e datës 05 janar 1965 anijet mbërritën në radën e Durrësit, e më pas u akostuan në Kalatën Lindore të Portit Detar Durrës.

Kështu data 5 janar 1965 shënon ditën e rikrijimit të Bazës Detare Durrës. Para komandës e Shtabit të Flotiljes dilnin detyra për konsolidimin e vendbazimit. Nisi gjithçka nga e para sepse mungonte infrastruktura, si bankinat, godina e komandës, kushtet e përgatitjes speciale, depot, baza materiale për përgatitjen e

NË PËRBËRJE TË FLOTILJES DURRËS U CAKTUAN ANIJE MINAHEQËSE, GJUAJTËSE KUNDËR ND SI DHE ANIJE NDIHMUESE. KOMANDANT ISHTE CAKTUAR DASHAMIR OHRI. AI VINTE NGA NJË PËRVOJË E PASUR SI ISH-KOMANDANTI I BAZËS SË NËNDETËSEVE TË PASHALIMANIT, PIKËRISHT NË PERIU DHËN KUR ISHTE KRIJUAR KONFLIKTI I MADH ME ALEATIN E ATËHERSHËM, BASHKIMIN SOVJETIK. AI ËSHTË DHE NJË NGA 17 OFICERËT E PARË SHQIPTARË QË KA MBARUAR STUDIMET NË VITIN 1947 NË ISH-JUGOSLLAVI. ËSHTË, NDËRKOHË EDHE NJË NGA SPECIALISTËT E PARË TË PËRGATITUR NË ISH-BASHKIMIN SOVJETIK DHE MË PAS, NJË NDER PERSONAT E PARË, I PËRGATITUR PËR NËNDETËSE PO NË ISH-BASHKIMIN SOVJETIK. DASHAMIR OHRI KA QENË PIKËRISHT KOMANDANTI I NËNDETËSES SË PARË SHQIPTARE, TË ARDHUR ME NJË KATËRSHE NGA BASHKIMI SOVJETIK.

efektivave etj.

Në sajë të punës vetëmohuese të kuadrove dhe efektivave u arrit që të ndërtohej bankina e silurë-hedhësve, ofiçina e silurëve si domosdoshmëri për anijet që pritej të vinin në vitin 1965 nga RP e Kinës. Ndihtesë të madhe për sigurimin e kushteve të vendbazimit dhanë edhe ndërmarrjet e qytetit të Durrësit si NN Porti, Porti Detar etj.

Rruga në të cilën ka ecur Baza Detare e Durrësit gjatë këtyre viteve është e mbushur me sakrificë në kryerjen e detyrave për mbrojtjen e ujërave tona territoriale nga veprimtaritë e paligjshme të anijeve të huaja, ndalimin e tentativave për kontrabandë etj.

Në vite, Bazës iu shtuan anije të tjera si silurë-hedhëse, gjuajtës detar, u ndërtuan vendbazimi në B. Pallë, ofiçina të riparimit të anijeve, godinat e komandës, shkolla e përgatitjes së efektivave etj.

Janë të shumtë ish-detarët që kanë kryer shërbimin ushtarak në Bazën e Durrësit që punojnë në profesione të ndryshme në Flotën Tregtare, në Flotën e Peshkimit etj. Në këtë 59-vjetor të rikrijimit të Bazës Detare të Durrësit, për punën plot përkushtim në shërbim të atdheut kujtojmë me nderim e respekt kuadrot e parë që hodhën themelet e krijimit dhe konsolidimit të Bazës, të cilët janë ndarë nga jeta, si komandantët e Bazës në vite: kap. rang III D. Ohri, kap. rang I M. Plani, shefi i Shtabit të Bazës, kap. rang III M. Lulolli, komandantët e skuadriljeve silurë-hedhëse, kap. rang III Selam Qejvani, kap. rang III Ali Canosinaj, komandantin e grupit të anijeve mbiujëse Petro Treni, Ing. mekanikët Piro Tushi, Ismet Beluli, Sami Shyti, Mark Berdufi, M. Hysi; kuadrot me përvojë Xh. Bujari, Vasil Petro, Spiro Kote, A. Sevrani, B. Demko, Mihallaq Papadhollu, B. Shehu, T. Gërveni, Skënder Sulku,

Halit Hima, Thoma Rubia, B. Këlmendi, S. Beluli, I. Rexha etj., si dhe Tasim Sinani, Hektor Meçe, A. Daja, D. Hoxha, që u larguan nga jeta shumë para kohe.

Përveç vështirësive që lindën nga ridislokimi, zgjerimi i forcave detare në përmasa të tilla, nuk mund të përballohej me efektivat që kishte, veçanërisht me kuadro. Edhe pse qeveria shqiptare i kishte paraprirë këtij zgjerimi, duke dërguar disa vite më parë studentë në akademitë e BS, ndër ta kishte grupe studentësh që ende nuk i kishin përfunduar studimet. Prandaj lindi nevoja e kalimit në forcat detare të shumë kuadrove nga repartet e artilerisë kundërajrore dhe bregdetare të ushtrisë. Ndërkohë, pranë shkollës së specialiteteve u ngrit një kurs 9-mujor me detarë që kishin mbaruar shkollën e mesme dhe që kishin aftësitë e duhura për t'i titulluar oficerë.

Pra, viti 1958 mund të quhet viti i një ndryshimi të madh në forcat detare shqiptare. Ato përfaqësoheshin në MMP nga kapiten i rangut I Abdi Mati dhe kishin këtë strukturë, Komanda dhe Shtabi i FLD-së – komandant – kapiten i rangut I Teme Sejko – shef i Degës Politike, kolonel Hajdar Aranitasi – komandant prapavije, kolonel Bedri Gjergji – shef Shtabi, kapiten i rangut II Mark Plani dhe anëtarë shtabi kapiten-lejtnant II Sezai Osmani, kapiten-lejtnant II Seit Jonuzaj, kapiten II Xhemali Milori, kapiten I Perlat Molla, kapiten-lejtnant II Qemal Hysaj, kapiten-lejtnant II inxhinier Tahir Hoxha etj.; Brigada e Nëndetëseve (Br. ND), me vendbazim në Pashaliman, Brigada e Mbrojtjes së Rajonit të Ujërave (Br. MRU), me vendbazim në Sazan, ku përfshiheshin: grupi i gjuajtësve detarë (GJD), me katër gjuajtës detarë; grupi i minaheqësive (MH), me dy minaheqëse të vogla, grupi i motosilurueseve (MS), me gjashtë motosiluruese tip 123-biz, detashmenti i anijeve ndihmëse (DAN) në varësi të komandës së prapavijës së Flotës në Vlorë, shkolla e specialiteteve (e transferuar nga Durrësi në Pashaliman), rajoni i pikave sinjalvrotuese (PSV) pranë komandës së Flotës në Vlorë, shërbimi hidrografik me qendër në Ujë të Ftohtë (tek “Shtatë Pallatet”). Pas dy vjetësh pune intensive nga komanda, shtabi, gjithë repartet e Flotës, xhenios së ushtrisë si dhe, falë mbështetjes së qeverisë, në mesin e vitit 1958, përfundoi ndërtimi i bazës së Pashalimanit, rikonstruksioni i bazës së Sazanit si dhe kompletimi

i reparteve të Flotës. Për të festuar rezultatet e arritura në zhvillimin e modernizimin e forcave detare si dhe për t'ia bërë ato të njohura popullit, u vendos që me rastin e përvjetorit të Ushtrisë Popullore të zhvillohej në gjirin e Vlorës një paradë detare.

Për punën e mirë në riorganizimin dhe kompletimin e forcave detare, shefi i seksionit të Marinës pranë MMP, Abdi Mati dhe komandanti i Flotës Teme Sejko u graduan kundëradmiralë, ndërsa shumë kuadro të tjerë u graduan jashtë radhe si dhe u bënë dekorime. Gjithashtu, për t'iu përgjigjur nivelit të zhvillimit të forcave detare shumë kuadro e detarë u dërguan për specializim në BS. Në vijim, efektivat e flotës intensifikuan stërvitjet në bazë dhe në det. Në verën e vitit 1959 edhe efektivat e katër nëndetëseve i kishin realizuar objektivat për marrjen në dorëzim të tyre, ndërkohë që nga anijet mbiujëse specialistët sovjetikë ishin larguar. Prandaj nga MMP u vu detyrë përgatitja dhe zhvillimi i një stërvitjeje me qëllim përpunimin e bashkëveprimit të llojeve të ndryshme të armëve të ushtrisë në bregdet, në kushtet e një zbarkimi të mundshëm armik nga deti. Për zhvillimin e saj u caktua si vend rajoni i gjirit të Drinit. Pasi u bënë të gjitha përgatitjet e nevojshme, në shkurt 1961 u vendos fillimi i stërvitjes së koduar “Drini-61”, ku, nën drejtimin e komandantit të FLD-së Hito Çako, morën pjesë: Brigada e nëndetëseve shqiptare dhe nëndetëset sovjetike të dislokuara në gjirin e Vlorës; Brigada e MRU (tetë minaheqëse, katër gjuajtës detarë, cisterna e naftës Patosi, anija silurë-kapëse dhe gjashtë motosiluruese) si dhe detashmenti i anijeve ndihmëse; Artileria Bregdetare Durrës-Rodon-Shëngjin; Repartet bregdetare të këmbësorisë të rajonit Durrës-Shëngjin dhe Aviacioni Ushtarak Shqiptar. Në stërvitje morën pjesë komanda dhe shtabi i FLD-së, përfaqësues nga Shtabi i Përgjithshëm e Ministria e Mbrojtjes, ndërsa nga pala sovjetike një grup këshilltarësh (si vëzhgues) nën drejtimin e kundëradmiralit Kulik, të gjithë të vendosur në Bazën Llundruese Tomori. Stërvitja zgjati 10 ditë dhe u zhvillua në kushtet e një moti të keq, mbi mesataren, por kjo gjë nuk ndikoi në realizimin e planit.

Nga fundi i vitit 1964 Këshilli i Mbrojtjes të asaj kohe vendosi ristrukturimin e FLD-së, e cila deri në atë kohë ishte e centralizuar, me vendbazim Ishulli Sazan. Kështu u vendos që anijet mbiujëse luftarake të ndahen e të krijohen Flotilja e Durrësit dhe Flotilja e Vlorës. Si rezultat i hapjes me botën,

PËR PUNËN E MIRË NË RIOORGANIZIMIN DHE KOMPLETIMIN E FORCAVE DETARE, SHEFI I SEKSIONIT TË MARINËS PRANË MMP, ABDI MATI DHE KOMANDANTI I FLOTËS TEME SEJKO U GRADUAN KUNDËRADMIRALË, NDËRSA SHUMË KUADRO TË TJERË U GRADUAN JASHTË RADHE SI DHE U BËNË DEKORIME. GJITHASHTU, PËR T'IU PËRGJIGJUR NIVELIT TË ZHVILLIMIT TË FORCAVE DETARE SHUMË KUADRO E DETARË U DËRGUAN PËR SPECIALIZIM NË BS. NË VIJIM, EFEKTIVAT E FLOTËS INTENSIFIKUAN STËRVITJET NË BAZË DHE NË DET. NË VERËN E VITIT 1959 EDHE EFEKTIVAT E KATËR NËNDETËSEVE I KISHIN REALIZUAR OBJEKTIVAT PËR MARRJEN NË DORËZIM TË TYRE, NDËRKOHË QË NGA ANIJET MBIUJËSE SPECIALISTËT SOVJETIKË ISHIN LARGUAR. PRANDAJ NGA MMP U VU DETYRË PËRGATITJA DHE ZHVILLIMI I NJË STËRVITJEJE ME QËLLIM PËRPUNIMIN E BASHKËVEPRIMIT TË LLOJEVE TË NDRYSHME TË ARMËVE TË USHTRISË NË BREGDET, NË KUSHTET E NJË ZBARKIMI TË MUNDSHËM ARMIK NGA DETI.

në ujërat tona u rrit intensiteti i lëvizjeve të anijeve të huaja për qëllime ekonomike, turistike e kontrabande. Për rrjedhojë u rrit edhe mundësia e shkeljeve të ujërave tona, u shtua veprimtaria për peshkim të paligjshëm, përpjekja për trafikë të klandestinëve, të drogës, të armëve etj.

Në të gjitha stërvitjet e përbashkëta, kuadrot tona kanë treguar përgatitje profesionale, kanë qenë në të njëjtin nivel me kuadrot e flotave të huaja partnere. Rol të rëndësishëm në zbatimin e detyrave kanë luajtur sistemi i vëzhgimit detar nëpërmjet PRT të vendosura në vendet e studiuara për këtë qëllim, të cilat janë pajisur me teknike bashkëkohore. Tashmë anijet me të cilat u rikrijua Baza Detare kanë dalë jashtë strukturës së Flotës dhe vendin e tyre e kanë zënë anije të reja të ardhura nga vendet aleate si SHBA, Holanda, Italia etj., të cilat i përgjigjen plotësisht kryerjes së detyrave të ruajtjes së ujërave tona territoriale.

Me ndryshimin e sistemit politik në vitin 1990, Baza detare e Durrësit pësoi ndryshimet e veta në konceptin e detyrave, organizim dhe strukturë.

Si rezultat i hapjes me botën, në ujërat tona u rrit intensiteti i lëvizjeve të anijeve të huaja për qëllime ekonomike, turistike e kontrabande. Për rrjedhojë u rrit edhe mundësia e shkeljeve të ujërave tona u shtua veprimtaria për peshkim të paligjshëm, përpjekja për trafikë të klandestinëve, të drogës, të armëve etj.

Baza Detare e Durrësit i ka përballuar të gjitha detyrat në ndalimin e këtyre veprimtarive të paligjshme. Në këtë aspekt kontribut ka dhënë edhe bashkëveprimi me anijet e Flotave Ushtarake të NATO-s. Vlen të përmenden veprimtaritë e përbashkëta të mjeteve të Bazës Detare të Durrësit, duke ndaluar misione kontrabande, anije naftëmbajtëse etj. Në të gjitha stërvitjet e përbashkëta, kuadrot tona kanë treguar përgatitje profesionale, kanë qenë në të njëjtin nivel me kuadrot e flotave të huaja partnere. Rol të rëndësishëm në zbatimin e detyrave kanë luajtur sistemi i vëzhgimit detar nëpërmjet PRT të vendosura në vendet e studiuara për këtë qëllim, të cilat janë pajisur me teknike bashkëkohore. Tashmë anijet me të cilat u rikrijua Baza Detare kanë dalë jashtë strukturës së Flotës dhe vendin e tyre e kanë zënë anije të reja të ardhura nga vendet aleate si SHBA, Holanda, Italia etj., të cilat i përgjigjen plotësisht kryerjes së detyrave të ruajtjes së ujërave tona territoriale.

Përshatja: MIMOZA GOLIKJA

NATO do të blejë 1000 raketa "Patriot", përmirësohet mbrojtja ajrore e aleatëve

Agjencia për Mbështetjen dhe Prokurimin e NATO-s do të mbështesë një koalicion aleatësh, përfshirë Gjermaninë, Holandën, Rumaninë dhe Spanjën për të blerë deri në 1000 raketa "Patriot" për të forcuar mbrojtjen e tyre ajrore, ndërsa vazhdon lufta e Rusisë kundër Ukrainës. Kontrata do të zgjerohet prodhimin evropian të raketave, duke rritur furnizimin dhe duke siguruar rimbushjen e rezervave aleate.

"Unë mirëpres njoftimin në kohë të aleatëve për të investuar në deri në 1000 raketa të reja të mbrojtjes ajrore Patriot për të forcuar sigurinë e Aleancës", - tha Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Jens Stoltenberg. "Ky investim tregon forcën e bashkëpunimit të mbrojtjes transatlantike dhe përkushtimin e NATO-s për të mbajtur njerëzit tanë të sigurt. Sulmet me raketa dhe dronë rus ndaj civilëve, qyteteve dhe qytezave të Ukrainës tregojnë se sa e rëndësishme është mbrojtja ajrore moderne. Rritja e prodhimit të municioneve është çelësi për sigurinë e Ukrainës dhe për tonën", - tha ai.

Kontrata prej 5.5 miliardë dollarësh i është dhënë COMLOG, një sipërmarrje e përbashkët midis kompanisë amerikane "Raytheon" dhe kompanisë gjermane MBDA, me vendndodhje në Schrobenhausen, Gjermani. Vëllimi i madh i porosisë do të mbështesë ngritjen e një fabrike prodhimi për raketat "Patriot" në Gjermani. Sistemet e mbrojtjes ajrore "Patriot" mund të përdoren për t'u mbrojtur kundër avionëve, helikopterëve dhe raketave, duke i kapur ato në distanca të mëdha. Në vazhdim të luftës së Rusisë kundër Ukrainës, NATO ka vendosur bateritë e raketave "Patriot" për të mbrojtur aleatët në krahun e saj lindor. Aleatët e NATO-s kanë dorëzuar gjithashtu sistemet "Patriot" në Ukrainë dhe janë të përkushtuar për të forcuar më tej mbrojtjen e Ukrainës.

Agjencia e NATO-s për Mbështetjen dhe Prokurimin (NSPA) nga ana e saj është ofruesi kryesor i shërbimeve të NATO-s, duke ofruar një spektër të gjerë aftësish të integruara për Aleancën, vendet anëtare dhe partnerët e saj. Agjencia bashkon mbështetjen logjistike dhe aktivitetet e prokurimit të NATO-s, duke ofruar zgjidhje efektive dhe me kosto efektive të mbështetjes shumëkombëshe. NSPA është një agjenci e financuar nga klientët, që operon mbi bazën "pa fitim - pa humbje".

NSPA siguron blerje dhe mbështetje logjistike për NATO-n, aleatët e saj, partnerët dhe organizatat e tjera ndërkombëtare. Agjencia fokusohet kryesisht në mbështetjen për operacionet dhe stërvitjet e NATO-s; menaxhimin e ciklit jetësor të sistemeve të armëve; dhe menaxhimin dhe koordinimin e Sistemit të Gazsjellësit të Evropës Qendrore.

Mbrojtja ajrore dhe raketore e integruar e NATO-s

Mbrojtja e Integruar Ajrore dhe Raketore e NATO-s (NATO IAMD) është një mision thelbësor dhe i vazhdueshëm në kohë paqeje, krize dhe konflikti, duke siguruar dhe mbrojtur territorin, popullsinë dhe forcat e Aleancës kundër çdo kërcënimi ose sulmi ajror ose raketor. Ajo është një element jetik i parandalimit dhe mbrojtjes së NATO-s, e cila kontribuon në sigurinë e pandashme dhe lirinë e veprimit të Aleancës, përfshirë aftësinë e NATO-s për të përfunduar dislokimet e saj dhe për të ofruar një përgjigje strategjike.

Nga ana tjetër Mbrojtja e Integruar Ajrore dhe Raketore e NATO-s ofron një aftësi shumë të përgjegjshme, të fuqishme, kritike në kohë dhe të vazhdueshme për të arritur një nivel të dëshiruar të kontrollit të ajrit, ku Aleanca është në gjendje të kryejë gamën e plotë të misioneve të saj në kohë paqeje, krize dhe konflikti. IAMD e NATO-s është veçanërisht thelbësore në mjedisin aktual strategjik, i cili karakterizohet nga një përhapje e konsiderueshme e llojeve të ndryshme të aftësive ajrore dhe raketore dhe përdorimi i tyre agresiv nga kundërshtarët e mundshëm. Ajo përfshin të gjitha masat e nevojshme për të penguar çdo kërcënim ajror dhe raketor, ose për të anuluar ose ulur efektivitetin e tyre. IAMD e NATO-s kryhet duke përdorur një qasje 360 gradë, të përshtatur për të adresuar kërcënimet që burojnë nga të gjitha drejtimet strategjike.

Gjatë viteve të fundit, NATO ka rritur ndjeshëm gatishmërinë dhe reagimin e forcave të saj IAMD, duke siguruar që aftësitë e duhura të jenë në vendin e duhur në kohën e duhur. Përshatja e IAMD e NATO-s kryhet në përputhje me përshtatjen e përgjithshme të qëndrimit parandalues dhe mbrojtës të Aleancës, i cili mbetet mbrojtës dhe proporcional.

Gjithashtu përshatja IAMD e NATO-s merr parasysh të gjitha kërcënimet ajrore dhe raketore, duke përfshirë ato që vijnë nga një grup në rritje dhe në zhvillim e kapaciteteve të Rusisë, si dhe kërcënimet gjithnjë e më sfiduese ajrore dhe raketore nga aktorë të tjerë shtetërorë dhe jo shtetërorë, duke filluar nga mjetet ajrore pa pilot, (UAV) me aftësi të sofistikuar raketore, si raketat hipersonike.

Pas pushtimit të plotë të Rusisë në Ukrainë në vitin 2022, aleatët kanë ndërmarrë hapa të mëtejshëm për të forcuar IAMD të NATO-s. Këto masa janë një demonstrim i fortë i solidaritetit dhe vendosmërisë së aleatëve. NATO IAMD zbatohet përmes Sistemit të Integruar të Mbrojtjes Ajrore dhe Raketore të NATO-s (NATINAMDS), një rrjet i sistemeve të ndërlidhura kombëtare dhe të NATO-s, i përbërë nga sensorë, mjete komandimi dhe kontrolli, dhe sisteme armësh.

NATINAMDS është nën autoritetin e Komandantit Suprem të Aleatëve të NATO-s në Evropë.

Aktivitetet IAMD të NATO-s

Aktivitetet IAMD të NATO-s, ndryshojnë në varësi të rrethanave specifike të çdo situatë konkrete dhe mund të përfshijnë policimin ajror; mbrojtjen ajrore; mbrojtjen nga raketat balistike; mbrojtjen nga raketat e lundrimit; kundër raketave, mortajave dhe artilerisë, ose kundër sistemeve të avionëve pa pilot.

Sistemi i Integruar i Mbrojtjes Ajrore dhe Raketore i NATO-s (NATINAMDS), një rrjet i sistemeve të ndërlidhura kombëtare dhe të NATO-s, i përbërë nga sensorë, mjete komandimi dhe kontrolli dhe sisteme armësh, është krijuar për të mbrojtur forcat, popullsinë dhe territorin e NATO-s nga kërcënimet që vijnë nga të gjitha drejtimet strategjike. Është një sistem shumë i përgjegjshëm, i cili është i përgatitur të përdorë të gjitha masat e nevojshme për të penguar çdo kërcënim ajror dhe raketor, ose për të anuluar ose ulur efektivitetin e tyre, në kohë krize ose konflikti.

Në kohë paqeje, ka dy aktivitetet të mëdha në vazhdim brenda kornizës së IAMD të NATO-s, si Policia Ajrore e NATO-s dhe Mbrojtja Raketore Balistike e NATO-s (BMD).

Policimi Ajror i NATO-s është një misionet e përhershme në kohë paqeje që kryhet në kuadër të IAMD të NATO-s. Policimi Ajror i NATO-s është një demonstrim i fortë i solidaritetit midis aleatëve, pasi vendet me aftësi avionësh luftarakë ndihmojnë për të siguruar integritetin e hapësirës ajrore të atyre vendeve që nuk i zotërojnë ato. Rritja e Policisë Ajrore të NATO-s përgjatë krahut lindor të NATO-s në përgjigje të luftës në Ukrainë vazhdon të demonstrojë solidaritetin e aleatëve, si dhe rëndësinë e këtij misioni për parandalimin dhe sigurinë e aleatëve të NATO-s.

Misioni i Mbrojtjes së Raketave Balistike të NATO-s (BMD) është të mbrojtë popullsinë, territorin dhe forcat në Evropën e NATO-s kundër kërcënimit në rritje që vjen nga përhapja e raketave balistike nga jashtë zonës euro-atlantike, veçanërisht në juglindje të kufijve të Aleancës.

Në kohë krize, IAMD e NATO-s kontribuon në parandalimin dhe mbrojtjen e NATO-s duke demonstruar aftësinë, vendosmërinë dhe gatishmërinë e Aleancës për të kundërshtuar aktivitetet armiqësore, duke ruajtur kështu lirinë e veprimit të NATO-s në çdo kohë. IAMD e NATO-s është një pjesë integrale e sistemit të reagimit ndaj krizave të NATO-s. Masat e marra nga aleatët për të përmirësuar IAMD të NATO-s në përgjigje të pushtimit të plotë të Rusisë në Ukrainë janë demonstrime të forta të solidaritetit dhe vendosmërisë aleate.

Integrimi, nga ana tjetër, është një kërkesë thelbësore për IAMD të NATO-s, pasi siguron koordinimin dhe sinkronizimin e të gjitha aftësive të disponueshme të mbrojtjes ajrore dhe raketore. Një parakusht kryesor për integrim është ndërveprueshmëria (procedurale, teknike dhe njerëzore). Trajnimi dhe ushtrimet luajnë një rol të rëndësishëm në këtë drejtim. Ato gjithashtu demonstron vendosmërinë e aleatëve dhe mund të kenë një efekt parandalues.

Një shembull kyç i integritetit janë sistemet e Komandës dhe Kontrollit Ajror të NATO-s (Air C2), të cilat i ofrojnë Aleancës një aftësi për të menaxhuar operacionet ajrore të NATO-s (përfshirë policimin ajror) brenda dhe jashtë zonës Euro-Atlantike. Sistemet mbulojnë një teatër operacionesh prej 81 milionë kilometrash katrorë (pa përfshirë aftësinë e dislokueshme) nga pika më veriore e Norvegjisë deri në Detin Mesdhe dhe nga pika më lindore e Turqisë në Atlantikun e Veriut. Sistemet e NATO-s "Air C2", duke përfshirë programin e Sistemit të Komandës dhe Kontrollit Ajror të NATO-s (ACCS), i cili u krijua në 1999 për t'i siguruar Aleancës një sistem të vetëm, të integruar "Air C2", po zhvillohen vazhdimisht për të siguruar që Aleanca të jetë në gjendje të përballojë çdo sfidë ose kërcënim.

Komitetet përkatëse të NATO-s

Komiteti i Integruar i Politikës së Mbrojtjes Ajrore dhe Raketore (IAMD PC) është komiteti i lartë përgjegjës për të gjitha aspektet politike dhe politiko-ushtarake të IAMD të NATO-s, duke përfshirë misionet e policisë ajrore dhe BMD, si dhe elementët përkatës të Fuqisë së Përbashkët Ajrore. Ai i raporton Këshillit të Atlantikut të Veriut, organi kryesor vendimmarrës politik i Aleancës.

Dhe Grupi i Punës i Komitetit Ushtarak për Mbrojtjen Ajrore dhe Raketore është përgjegjës për shqyrtimin, këshillimin dhe dhënien e rekomandimeve mbi aspektet ushtarake të çështjeve të mbrojtjes ajrore dhe raketore për Komitetin Ushtarak të NATO-s, autoritetin e lartë ushtarak në NATO.

Një tjetër komitet që raporton në NAC, i angazhuar në fushën IAMD, është Konferenca e Drejtorëve Kombëtarë të Armatimeve (CNAD), e cila promovon bashkëpunimin midis vendeve në fushën e armatimeve dhe mbikëqyr zbatimin e Programit BMD të NATO-s.

Si ka evoluar IAMD e NATO-s

Historikisht, IAMD e NATO-s është një evolucion i konceptit të Mbrojtjes Ajrore të Integruar të NATO-s. Koncepti origjinal u zbatua në vitin 1961 nëpërmjet përdorimit të Sistemit të Integruar të Mbrojtjes Ajrore të NATO-s (NATINADS) nën komandën dhe kontrollin e Komandantit Suprem të Aleatëve në Evropë (SACEUR).

Gjatë Luftës së Ftohtë, NATINADS ishte një sistem kryesisht statik i vendosur kundër një kërcënimi të njëanshëm dhe të mirë përcaktuar të avionëve të drejtuar. Që atëherë, NATINADS ka evoluar në Sistemin e Integruar të Mbrojtjes Ajrore dhe Raketore të NATO-s (NATINAMDS), i cili përmbush sfidat e mjedisit më pak të parashikueshëm të sotëm dhe i cili mund të vendoset dhe trajtojë gamën e plotë të kërcënimeve ajrore dhe raketore.

Programi i Sistemit të Komandës dhe Kontrollit Ajror të NATO-s (ACCS) u krijua zyrtarisht në nëntor 1999, për t'i siguruar Aleancës një sistem të vetëm komandimi dhe kontrolli ajror të integruar për të menaxhuar operacionet ajrore të NATO-s brenda dhe jashtë zonës Euro-Atlantike. Që atëherë, sistemet e NATO-s "Air C2" kanë vazhduar të evoluojnë, duke siguruar që Aleanca të jetë në gjendje të përballojë çdo sfidë apo kërcënim.

Shkalla e paprecedentë e sulmeve raketore të Rusisë gjatë luftës së saj të paligjshme të agresionit kundër Ukrainës tregon rëndësinë e IAMD të besueshme dhe të fuqishme. Në Samitin e NATO-s 2022 në Madrid, aleatët konfirmuan se do të vazhdojnë të forcojnë IAMD të NATO-s për të siguruar që ajo të mbetet fleksibël dhe adaptive, si dhe koherente me masat e tjera parandaluese dhe mbrojtëse.

Aleatët mbeten të përkushtuar për forcimin e mëtejshëm të aftësive IAMD të NATO-s, duke përfshirë sigurimin e sensorëve, interceptorëve dhe komandës dhe kontrollit të nevojshëm, veçanërisht përmes Procesit të Planifikimit të Mbrojtjes së NATO-s (NDPP). Si rezultat, një numër aleatësh po blejnë sisteme të reja të mbrojtjes ajrore dhe raketore, duke përfshirë sisteme me bazë tokësore dhe detare. Këto asete të reja do të përmirësojnë më tej IAMD-të e NATO-s. Aleatët gjithashtu do të vazhdojnë të trajnojnë dhe ushtrorin forcat IAMD, duke përfshirë më shumë aspekte të IAMD-ve në stërvitjet dhe trajnimet e Aleancës.

“Unë, gruaja e brishtë dhe e pafuqishme, por me zemrën dhe karakterin e një mbreti, e, për më tepër, të një mbreti anglez”

Në traditën popullore, mbretërimi i Elizabetës I shihet si epoka e artë në historinë e Anglisë. Në një masë të madhe ky përcaktim mbështetet në lulëzimin e kulturës dhe fillimet e një perandorie detare që ndodhën gjatë mbretërimit të saj. Përveç të tjerash, mbretëresha ndihmoi në ngritjen e mitit të vet, duke sfiduar perandorinë e fuqishme spanjolle dhe sidomos, me fjalimin e zjarrtë që ajo mendohet të ketë mbajtur kur vendi kërcënohej nga pushtimi spanjoll.

Në vitin 1588, armiqësia anglo-spanjolle kishte arritur kulmin. Mbretërimi tridhjetëvjeçar i Elizabetës kishte Çimentuar shkëputjen e Henrikut VIII nga Roma, ndërkohë që Kisha e Anglisë po bënte të vetat përherë e më tepër praktikatat protestante. Në vitin 1570, papa Piu V e shkishëroi Elizabetën, një veprim ky që teknikisht e delegjitimonte atë si mbretëreshë në sytë e katolikëve. Ekzistonte një frikë e madhe nga planet e katolikëve, që të mbështetur prej Spanjës, mund të përpiqeshin të rrëzonin Elizabetën dhe në vitet 1580 kemi zbulimin e disa kompleteve, qofshin këto të vërtetë a të imagjinuar. Në vitin 1583, ambasadori spanjoll u largua për fare nga Anglia.

Veçanërisht i bezdisshëm për Spanjën ishte fakti që regjimi i Elizabetës, pasi u kishte dhënë përkrahje ekonomike, po mbështeste haptazi dhe ushtarakisht.

Mbretëresha Elizabetë I

Lindur më 7 shtator 1533, në Greenwich, Angli, vajza e Henrikut VIII dhe gruas së tij të dytë, Ana Bolejn, hipi në fron më 1588 pas mbretërimit të gjysmë-vëllait të saj më të vogël protestant, Eduardi VI (1549-53) dhe gjysmë-motrës së saj më të madhe katolike Mery I (1553-58). Gjatë mbretërimit të Elizabetës pati një fuqizim të Kishës së Anglisë, kufizime në rritje ndaj katolikëve dhe ndihmën për rebelët holandezë e për hygenotët francezë. Lindja e teatrove profesioniste solli lindjen e Shekspirit, ndërkohë që detarët aventurierë themeluan koloninë amerikane të Virxhinias, emërtuar sipas Mbretëreshës Virgjëreshë.

Më 1587, ndonëse me gjysmë zemër, ajo autorizoi ekzekutimin e të afërmes së saj, Mbretëreshës Mery të Skocisë, të akuzuar për bashkëfajësi në komplot, dhe në vitin 1588, ajo mbajti një fjalim të zjarrtë përpara trupave që mbronin Anglinë nga Armata Spanjolle. Meqë nuk qe martuar kurrë dhe nuk pati fëmijë, ajo ishte monarkja i fundit Tudor; pas saj froni i kaloi të birit protestant të Mbretëreshës Meri të Skocisë, Xhejms. Vdiq më 24 mars 1603, në Pallatin Richmond, Angli.

Në Karaibe dhe në Atlantik anijet pirate angleze, piratët e mbështetur nga qeveria, plaçkitnin karvanët e anijeve që transportonin thesaret nga kolonitë spanjolle dhe i dërgonin ato në Angli. Në vitin 1587, një flotë e komanduar nga Sër Fransis Drejk u bë e famshme se i dogji mjekrën mbretit të Spanjës, kur shkatërroi më shumë se 24 anije të Filipit II, mu brenda në portin e Kadizit. Për Filipin kjo qe pika që e mbushi kupën. Në fillim të vitit 1588 autoritetet britanike mësuuan se ai po përgatiste një armatë tepër të madhe me anije për të pushtuar Anglinë.

Anglia ishte bërë veçanërisht e cenueshme në politikën e saj kontinentale edhe prej faktit që në luftërat e gjata fetare në Francë, pala katolike ndërkohë kishte fituar epërsi. Aty nga fundi i majit, më se 130 anije spanjolle me 18.000 burra, të komanduara nga Duka i Medina Sidonës, u nisën nga Spanja për t’iu bashkuar forcave tokësore nën komandën e Dukës së Parmës, në afërsi të Kalesë. Më 28 e 29 korrik, komandanti anglez, Lordi Howard i Effngham-it, urdhëroi luftanijet angleze të sulmonin flotën spanjolle pranë brigjeve franceze, në atë që u quajt: Beteja e Gravelines.

Një pjesë e madhe e armatës spanjolle u shpërnda në Detin e Veriut, duke i ardhur më në

fund rrotull Skocisë, ku ndeshi në një stuhi, gjatë së cilës pjesa më e madhe e anijeve u mbytën në afërsi të brigjeve të Irlandës. Fare pak anije dhe njerëz arritën të shpëtonin e të ktheheshin në Spanjë. Paqja me Spanjën u vendos vetëm pas disa vitesh, por pas kësaj humbjeje Spanja s’do përbente kurrë më kërcënim për Anglinë.

Sidoqoftë, më 8 gusht anglezët se dinin që rreziku i pushtimit qe larguar. Atë ditë, Elizabeta udhëtoi për të parë milicinë e mobilizuar me nxitim në Tilbury, në bregun lindor të lumit Tamiz, ku ajo mbajti fjalimin e saj të paharruar për të ngritur peshë luftëtarët në mbrojtje të atdheut dhe të monarkut të tyre.

Të dashur bashkatdhetarë!

Disa njerëz të shqetësuar për sigurinë tonë e të trembur nga tradhtia, na kanë mbushur mendjen të matemi mirë kur kemi të bëjmë me turma të armatosura, por unë ju them me bindje të patundur se nuk dua të jetoj me mosbesim ndaj popullit tim të dashur e besnik. Le të tremben tiranët, por unë kam ecur gjithmonë me Zotin përpara dhe e kam mbështetur fuqinë e sigurinë time në zemrat besnike e në vullnetin e mirë të shtetasve të mi, ndaj dhe, siç e shihni, kam ardhur sot këtu në mesin tuaj, jo për t’u çlodhur e për t’u zbavitur, por e vendosur të hidhem tok me ju në zjarrin e betejës, për të jetuar e për të vdekur midis jush, për të dhënë jetën për Zotin tim e për mbretërinë time e madje për t’u kthyer edhe në pluhur për popullin tim, për nderin tim e për gjakun tim!

Unë vetë do të rrëmbej armët, unë vetë do të jem gjenerali, gjykatësi dhe shpërblyesi për çdo meritë tuajën në fushën e betejës.

Unë e di që kam shtatin e një gruaje të brishtë e të pafuqishme, por unë kam zemrën dhe karakterin

e një mbreti e, për më tepër, të një mbreti anglez që i shpërfill me përbuzje këta princat Parma e Spanja, apo dhe çdo princ tjetër të Europës, që do të guxonin të sulmonin kufijtë e mbretërisë sime, pasi përpara se të pranoj të mbulohem me turp, unë do të hidhem vetë të rrëmbej armët, unë vetë do të jem gjenerali, do të jem gjykatësi dhe shpërblyesi për çdo meritë tuajën në fushën e betejës.

Unë e di tashmë që veprat tuaja të mëparshme meritojnë shpërblime dhe kurora lavdie dhe prandaj ju jap fjalën se do të shpërbleheni siç ju takon. Ndërkohë që mëkëmbësi im do të jetë një gjeneralletjenant nga më fisnikët e më të denjëz që ka qenë ndonjëherë nën komandën e një princi. Dhe nuk ka asnjë dyshim që vetëm bindja juaj ndaj gjeneralit tim, disiplina juaj në fushim dhe trimëria juaj në betejë, do të na sjellin shumë shpejt një fitore të paharruar mbi armiqtë e Zotit tim, të mbretërisë Sime dhe të popullit tim!

Karakteristikat e gruas që i dha epokës një dimension të ri

Ajo fliste shumë gjuhë

Krahas kaligrafisë dhe muzikës, ajo mësoi edhe shumë gjuhë të huaja. Fliste rrjedhshëm anglisht, frëngjisht, latinisht dhe italisht. Ishte gruaja e fundit e Henrik, Catherine Parr, ajo e cila u interesua për arsimimin e Elizabetës. Në kujdesin e Katerinës, Elizabeta mësoi artin e të folurit në publik, diçka që ishte shumë e pazakontë për gratë në atë kohë. Ajo shkëlqeu në këtë fushë dhe u bë e njohur për fjalimet e saj magjepsëse dhe frymëzuese.

Për pak sa nuk u ekzekutua nga gjysmë motra e saj

Pas vdekjes së papritur të vëllait të vogël të Elizabetës, Eduardi VI, në vitin 1553, askush nuk

ishite plotësisht i sigurt se kush do ta pasonte atë. Si Elizabeta ashtu edhe motra e saj më e madhe, Mary, kishin përkrahës të cilët pretendonin se njëra apo tjetra ishte e duhura për fronin. Pasi Mary, u ngjit në fron në korrik të vitit 1553, protestantët u rebeluan vazhdimisht. Në vitin 1554, Mary e burgosi Elizabetën për dy muaj pas Rebelimit të Wyatt, i cili kërkoi të rrëzonte mbretëreshën. Elizabeta i shpëtoi ekzekutimit duke e siguruar Marinë se, ajo nuk dinte asgjë për rebelimin. Mary e mbajti motrën e saj nën arrest shtëpiak për gati një vit.

Ajo përkrahte artet

Një faktor kryesor që mbretërimi i Elizabetës I u bë i njohur si “Epoka e Artë” e Anglisë ishin veprat kryesore artistike të prodhuara në atë kohë. Elizabeta pëlqente muzikën dhe teatrin dhe në vitin 1583 krijoi “Queen Elizabeth’s Men” një trupë mbretërore që vazhdoi të argëtohte shpesh oborin e saj. Bëhej fjalë për dramaturgët William Shakespeare dhe Christopher Marlowe, po ashtu edhe kompozitorët Thomas Tallis dhe William Byrd.

Shqetësohej për imazhin e saj publik

Gjatë mbretërimit të saj, Elizabeta bëri disa gjëra ndryshe të njëpasnjëshme, në mënyrë që të bëhej e dashur për njerëzit e saj. Ajo refuzoi të hipte në një karrocë dhe në vend të kësaj, hipte mbi kalë.

Ekzekutoi kushërirën e saj

Katolikët romako-anglezë donin një monark katolik në fron dhe pati shumë kryengritje gjatë mbretërimit të Elizabetës. Ata ishin vazhdimisht në përpjekje për ta kthyer sërish vendin në besimin katolik. Kur të gjithë filluan të mbështesnin Marian, kushërirën e saj që ishte e besimit katolik, Elizabeta veproi menjëherë duke e burgosur atë. Pasi e mbajti të burgosur për 19 vjet, Elizabeta e ekzekutoi kushërirën e saj në Kështjellën Fotheringhay, më 8 shkurt të vitit 1587.

Ajo ndihmoi në zhvillimin e Kishës së Anglisë

Pas ndarjes së Henrit VIII nga Kisha Katolike Romake, Elizabeta u rrit si protestante dhe vazhdoi të sundonte gjithashtu si një mbretëreshë protestante. Njëkohësisht, duke shërbyer si Guvernator Suprem i Kishës së Anglisë, gjatë mbretërimit të saj, ajo prezantoi “Librin i ri të Lutjeve të Përbashkëta” dhe botoi një përkthim në anglisht të Biblës.

Sfidoi parlamentin dhe nuk u martua kurrë

Elizabeta I njihet si “Mbretëresha e Virgjër”. Megjithatë, në vitin 1566, parlamenti u përpoq ta detyronte atë të martohej. Elizabeta refuzoi, duke deklaruar se ishte martuar me vendin e saj dhe nuk kishte ndërmend të martohej me një burrë në të ardhmen. Mbretëresha e mbajti fjalën e saj dhe nuk u martua kurrë, megjithëse thashethemet qarkulluan për një lidhje midis Elizabetës dhe Robert Dudley, Kontit të Leicester.

Sir Walter Raleigh i vuri

emrin e saj kolonisë amerikane

Gjatë mbretërimit të Elizabetës, kombet evropiane dërguan eksplorues përtej Oqeanit Atlantik në kërkim të tokës dhe pasurive. Në vitin 1585, Sir Walter Raleigh arriti në brigjet e Amerikës së Veriut dhe kolonisë ia vuri emrin “Virginia” në nder të “Mbretëreshës së Virgjër”.

Ajo ishte monarkja e fundit Tudor

Problemet e trashëgimisë rrënuan pothuajse çdo monark të dinastisë “Tudor”. Duke zgjedhur të mbetet e pamartuar, Elizabeta nuk kishte fëmijë që ta pasonin. Pas vdekjes së saj në 1603, ajo u pasua nga James VI i Skocisë, djali i kushërirës së saj të ekzekutuar Mary-t, i cili më pas ngriti dinastinë “Stuart”.

Përgjigjet alarmuese të chatbot-eve për të ardhmen e AI-së në 2024

Nga “ChatGPT” që pushtoi botën te ndezja e goditjeve historike të Hollivudit, inteligjenca artificiale pati vitin e saj të shpërthimit në 2023.

Çfarë pret për teknologjinë më të fundit në 2024? “DailyMail” u kërkoi chatbot-eve kryesore të AI-së: “Bard” i “Google” dhe “Claude” i mbështetur nga “Amazon”, të parashikonin fatin e tyre, dhe mori disa rezultate alarmante.

U zgjodhën këto dy modele gjuhësore sepse ato përdorin informacione të drejtpërdrejta nga interneti për të bërë parashikime, ndryshe nga “ChatGPT” dhe “Bing” i “Microsoft”, të cilët mbështeten në të dhëna më të vjetra.

Këto ishin rezultatet:

Sistemet e AI-së mund të fillojnë të arsyetojnë vetë

“Claude” parashikoi se modelet e para të AI-së do të fillonin të tregonin shenja të AGI - “inteligjencës së përgjithshme artificiale”.

AGI është një agjent teorik inteligjent i aftë për të përfunduar çdo detyrë intelektuale që një njeri mundet, dhe ardhja e AGI-së parashikohet të shkaktojë ndryshime të mëdha në shoqërinë njerëzore.

Mbështetur nga “Google” dhe “Amazon”, kompania mëmë e “Claude”, “Anthropic”, u themelua nga ish-anëtarët e “OpenAI”, krijuesit e “ChatGPT”.

“Claude” u përgjigj: “Vitet e fundit, ne kemi parë që algoritmet e AI-së përputhen ose tejkalojnë performancën njerëzore në detyra të specializuara si njohja e objekteve, luajtja e lojës dhe përpunimi i gjuhës.

Teknikat si mësimi i thellë dhe rrjetet nervore që funksionojnë në infrastrukturë të fuqishme kompjuterike i kanë çuar këto hapa përpara. Investimet e mëdha nga kompanitë e mëdha të teknologjisë dhe startup-et sugjerojnë se ritmi i inovacionit nuk do të ngadalësohet së shpejti.

A u lodh vallë AI-ja prej nesh? ChatGPT “ndalon përgjigjet ndaj kërkesave të përdoruesve” dhe askush nuk e di pse

Dhe disa studiues të AI-së parashikojnë që ne jemi tani më afër “Inteligjencës së Përgjithshme Artificiale” (AGI), algoritme që mund të përputhen me fleksibilitetin dhe përshtatshmërinë e njerëzve në mjediset dhe detyra të ndryshme.

Grupe si ‘DeepMind’, ‘OpenAI’, ‘Google Brain’ dhe ‘Anthropic’ po shtyjnë drejt këtij qëllimi të AGI-së. Ndonëse ka të ngjarë që nuk do të shkatërrojmë plotësisht inteligjencën e përgjithshme deri në vitin 2024, mund të shohim demo sistemesh që fillojnë të shfaqin arsytim, kreativitet dhe aftësi më të gjera vendimmarrëse.

“Claude” u përgjigj se problemet rreth AI-së mund të përfshijnë sisteme që sillen në mënyrë të paparashikueshme dhe automatizimi i punës që tejkalon aftësinë e punëtorëve për t’u përshtatur.

Bioteknologjia do të “përmirësojë” njerëzit

“Bard” parashikoi se në vitin 2024 mund të shihen përparime bioteknologjike që “përmirësojnë” racën njerëzore.

AI-ja sugjeroi që këto mund të përfshijnë përparime në “Ndërfaqet tru-kompjuter”, ku truri i njeriut lidhet me kompjuterët.

“Neuralink” i Elon Musk do të testojë një teknologji të tillë në vullnetarë gjatë vitit të ardhshëm.

Analiza nga “Foresight Factory” sugjeroi këtë vit se më shumë se një e treta e konsumatorëve do të ishin të lumtur të kishin një çip të tillë të implantuar për t’u lidhur më lehtë me sistemet kompjuterike.

“Bard” tha: “Përparimet në materialet biokompatibile dhe inxhinierinë robotike mund të çojnë në gjymtyrë bionike që rivendosin funksionin motorik pothuajse natyror ose madje tejkalojnë kufizimet njerëzore në forcë dhe shkathtësi. Ekzoskeletet mund të rrisin aftësitë fizike për ngritjen e peshave, aplikime ushtarake ose për të ndihmuar të moshuarit.

Ndërfaqet tru-kompjuter (BCI) mund të lejojnë komunikim të drejtpërdrejtë midis trurit dhe sistemeve kompjuterike, duke mundësuar kontrollin e protetikëve, pajisjeve të jashtme apo edhe mjedisëve virtuale. Aplikimet e mundshme përfshijnë komunikimin për individët me paralizë, krijimtarinë dhe produktivitetin e rritur, apo edhe komunikimin tru-tru.”

“Pajisjet që krijojnë ndjesi realiste të prekjes mund të revolucionarizojnë realitetin virtual dhe përvoja të tjera zhytëse, duke ofruar trajnime të përmirësuara mjekësore, lojëra dhe reagime argëtuese.”

Agimi i mjekësisë së personalizuar

Mjekësia e personalizuar, ku trajtimet i përshtaten individit bazuar në ADN-në e tyre, ka potencialin të ndryshojë jetën e njeriut në një shkallë të madhe.

“Bard” parashikoi që AI-ja mund të nxisë përparime të reja në mjekësinë e personalizuar në vitin e ardhshëm.

“Mjekësia e personalizuar, e njohur edhe si mjekësi precize, synon të përshtatë trajtimet dhe strategjitë parandaluese për faktorët unikë gjenetikë, mjedisorë dhe të stilit të jetesës të çdo individi.

“Në këtë kërkim, AI-ja po shfaqet si një ndryshim i lojës, duke fuqizuar përparime në aspekte të ndryshme të kujdesit shëndetësor:

“Duke deshifruar sasi të mëdha të të dhënave gjenetike, AI-ja mund të identifikojë faktorët e rrezikut për sëmundje specifike, duke lejuar ndërhyrje proaktive dhe plane të personalizuara parandaluese.

“AI-ja mund të minojë Regjistrimet Elektronike të Shëndetit (EHR) për të zbuluar modele dhe lidhje të fshehura midis simptomave, ilaçeve dhe rezultateve, duke çuar në diagnoza më të sakta dhe rekomandime të personalizuara të trajtimit.

“AI-ja mund të analizojë të dhënat e pacientëve dhe të parashikojë se si ata mund t’i përgjigjen

trajtimeve të ndryshme, duke ndihmuar mjekët të zgjedhin opsionet më efektive dhe më pak të dëmshme për secilin individ.”

“Bard” tha se problemet rreth përdorimit të AI-së në mjekësi përfshijnë sigurimin e të dhënave personale dhe sigurimin që AI-ja nuk i trajton pacientët në një mënyrë të njëanshme.

Me afrimin e zgjedhjeve të vitit 2024 në SHBA, shqetësimet rreth ndërhyrjeve dhe manipulimeve të huaja përmes sulmeve kibernetike dhe fushatave të dezinformimit po rriten. Këto kërcënime, shpesh të ndërthurura, mund të ndikojnë ndjeshëm në opinionin publik, të mbjellin mosmarrëveshje dhe në fund të minojnë integritetin e proceseve demokratike.

Paralajmërim për hakërimin e zgjedhjeve

Me zgjedhjet presidenciale të afërta në SHBA, “Bard” i “Google” parashikoi se aktorët keqdashës do të përpiqeshin të minonin zgjedhjet duke përdorur teknologjinë.

Sulme të tilla mund të përfshijnë sulme në makinat e votimit në një përpjekje për të minuar besimin në rezultat, paralajmëroi “Bard” me “Gemini Pro”.

“Bard” tha: “Aktorët keqdashës mund të synojnë bazat e të dhënave të regjistrimit të votuesve, makinat e votimit ose sistemet e raportimit të rezultateve të zgjedhjeve për të prishur procesin e votimit, për të mbjellë dyshime në rezultatin ose për të manipuluar rezultatet.

“Vjedhja e të dhënave të ndjeshme të votuesve ose informacioni i fushatës mund të përdoret për shantazh, fushata dezinformuese të synuara ose taktika të shtypjes së votuesve.

“Robotët dhe llogaritë e rreme mund të përdoren për të përhapur propagandë, për të përforcuar narrativa të caktuara dhe për të heshtur zërat kundërshtarë. ‘Deepfakes’, video të manipuluar ose regjistrime audio mund të turbullojnë më tej linjat midis së vërtetës dhe trillimit.

“Artikujt e përshtatur të lajmeve të rreme, postimet në mediat sociale, apo edhe e-maillet e personalizuara mund të shfrytëzojnë paragjykimet dhe ankthet ekzistuese për t’i shtyrë votuesit drejt kandidatëve të veçantë ose për t’i dekurajuar ata që të votojnë krejtësisht.

Tensionet me Kinën rriten

“Claude” i “Anthropic” parashikon se tensionet midis SHBA-së dhe Kinës do të vazhdojnë të rriten në vitin 2024.

Tensionet midis Tajvanit dhe Kinës, e cila e sheh ishullin e qeverisur në mënyrë demokratike si territorin e vet, janë rritur në katër vitet e fundit pasi Kina kërkoi të ushtrojë pretendimet e saj për sovranitet me presion politik dhe ushtarak.

“Claude” u përgjigj: “Marrëdhënia midis Kinës dhe SHBA-së dhe aleatëve të saj perëndimorë është bërë gjithnjë e më e tensionuar vitet e fundit për shkak të disa faktorëve kryesorë:

“Tajvani mbetet një nga çështjet më të diskutueshme. Kina e sheh Tajvanin si një provincë të shkëputur që duhet të ribashkohet me kontinentin me forcë nëse është e nevojshme.

Por Tajvani ka evoluar në një shoqëri të veçantë, demokratike me identitetin e vet. SHBA ka mbështetur historikisht të drejtën e Tajvanit për vetëvendosje dhe ka furnizuar me armë për mbrojtjen e tij, duke rritur tensionet me Kinën.

“Nëse Tajvani bën lëvizje drejt pavarësisë formale në vitin 2024, kjo mund të provokojë qëndrime më agresive apo edhe veprime ushtarake nga Kina”.

Viti i Ri nis me kalimin zyrtar në presidencën e Këshillit të Bashkimit Evropian. Pasi ka mbajtur presidencën për gjashtë muaj, Spanja po ia kalon pishtarin Belgjikës.

Nga 1 janari deri më 30 qershor, Belgjika do të kryesojë Këshillin e BE-së. Gjatë presidencës së saj, roli i saj do të jetë të koordinojë operacionet e Këshillit dhe të promovojë bashkëpunimin ndërmjet Shteteve Anëtare. E gjithë kjo do të zhvillohet nën sloganin presidencial "Mburo, Forco dhe Përgatitu".

Gjatë presidencës, Belgjika do të ndjekë objektivat e përcaktuara në prioritetet belge dhe në programin e treshes që ndan me Spanjën dhe Hungarinë. Belgjika gjithashtu do të vazhdojë të ndërtojë iniciativat e vendosura gjatë presidencës spanjolle. Pasi të përfundojë presidenca belge, shteti tjetër anëtar që do të mbajë presidencën do të jetë Hungaria.

Gjashtë prioritetet e presidencës belge do të udhëheqin teksa përmbushin këtë pozicion të rëndësishëm: Mbrojtja e shtetit ligjor, demokracisë dhe unitetit; Forcimi i konkurrencës, duke ndjekur një tranzicion të gjelbër dhe të drejtë; Përforcimi i agjendës sociale dhe shëndetësore; Mbrojtja e njerëzve dhe kufijve; Promovimi i një Evrope globale.

"Mburo, Forco, Përgatitu". Ky është slogani me të cilin Belgjika do të mbajë presidencën e Këshillit të Bashkimit Evropian për gjashtë muaj nga 1 janari 2024. Ai përmbledh në mënyrë koncize dhe të fuqishme gjashtë temat kryesore të këtij mandati të 13-të.

Mburo: Ky term rezonon fuqishëm me mbrojtjen e qytetarëve dhe kufijve, duke nënvizuar angazhimin e presidencës për të garantuar sigurinë dhe mirëqenien e evropianëve. Ai gjithashtu përfshin mbrojtjen e vlerave demokratike, sundimin e ligjit dhe unitetin, duke përfshirë mbështetjen për Ukrainën, duke reflektuar temën e parë. Ai sugjeron gjithashtu forcimin e agjendës sociale dhe shëndetësore.

Forco: Kjo fjalë i bën jehonë rritjes së konkurrencës së BE-së në skenën globale. Ajo thekson rëndësinë e konsolidimit të unitetit dhe solidaritetit evropian për të përballuar sfidat e brendshme dhe të jashtme. Kjo përfshin një tranzicion të drejtë dhe të barabartë, duke siguruar që zhvillimi i qëndrueshëm dhe politikë mjedisore trajtohen me një vizion largpamës.

Përgatitu: Së fundi, "Përgatitu" i referohet përgatitjes për zgjerimet e ardhshme të BE-së dhe parashikimit të sfidave të ardhshme. Ky term thekson rëndësinë e parashikimit dhe planifikimit strategjik në të gjitha fushat e veprimit të BE-së. Ai gjithashtu i referohet nevojës për reforma të brendshme të Unionit për të ruajtur kapacitetin e tij të ardhshëm për veprim.

Në përmbledhje, vizioni i presidencës belge synohet të jetë holistik, duke u fokusuar në mbrojtjen e njerëzve dhe arritjet e BE-së, forcimin e ekonomisë, strukturave dhe aftësive të saj dhe përgatitjen në mënyrë proaktive për sfidat e ardhshme. Slogani i presidencës dhe gjashtë temat kryesore që ai përfshin, simbolizojnë një angazhim për një Evropë më të sigurt, më të fortë dhe më elastike, të aftë për të lundruar në peizazhin kompleks dhe që ndryshon me shpejtësi të politikës globale.

Belgjika merr presidencën e radhës për herë të trembëdhjetë, në një moment kur Bashkimi Evropian qëndron në një udhëkryq, duke u marrë me pasojat e agresionit të paligjshëm rus në Ukrainë, pandeminë, krizën energjetike, dezinformimin, ngjarjet ekstreme klimatike dhe një ripërtëritje konfliktit në Lindjen e Mesme.

Presidenca belge do të punojë drejt mbrojtjes më të mirë të qytetarëve evropianë, forcimit të bashkëpunimit dhe përgatitjes të së ardhmes të përbashkët. Ai do të fokusohet në gjashtë fusha tematike dhe do të kushtojë vëmendje të veçantë ruajtjes së mbështetjes sonë të palëkundur për Ukrainën.

Ndërsa cikli aktual institucional përfundon, presidenca do të mbështesë një tranzicion të pandërprerë në atë të ardhshëm. Ai do të mbështesë miratimin e Agjendës Strategjike 2024-2029 dhe do të përgatisë diskutime për të ardhmen e Bashkimit Evropian.

Viti i ri, presidencë e re, Belgjika merr presidencën e Këshillit të Bashkimit Evropian për vitin 2024

Suedia, Portugalia, Luksemburgu: Cilat vende të BE-së përdorin më shumë, dhe më pak, energjinë e rinovueshme?

Sipas një raporti të fundit, sasia e energjisë së rinovueshme të përdorur nga vendet e BE-së është në rritje.

Eurostat, zyra statistikore e Bashkimit Evropian, zbuloi se pjesa e burimeve të rinovueshme në konsumin bruto të energjisë në nivel të BE-së arriti në 23 për qind në vitin 2022.

Kjo është më shumë nga viti 2021, ku 21.9 për qind erdhi nga burimet e rinovueshme.

Cili vend i BE-së përdor më shumë energji të rinovueshme?

Burimet e rinovueshme të energjisë përfshijnë energjinë e erës, energjinë diellore (termike, fotovoltaike dhe të koncentruar), energjinë hidrike, energjinë baticore, energjinë gjeotermale, nxehtësinë e ambientit të kapur nga pompat e nxehtësisë, biokarburantet dhe pjesën e rinovueshme të mbejtjeve.

Suedia ishte vendi i BE-së që përdori më shumë energji të rinovueshme në vitin 2022, sipas raportit të Eurostat.

Gati dy të tretat e konsumit të saj bruto të energjisë finale rrjedhin nga burimet e rinovueshme. Suedia mbështetej kryesisht në hidro, erë, biokarburantet e ngurta dhe të lëngshme, si dhe në pompat e nxehtësisë.

Finlanda doli në vendin e dytë me 47.9 për qind të energjisë së saj nga burimet e rinovueshme. Vendi nordik mbështetej

gjithashtu në hidro, erë dhe biokarburantet e ngurta.

Letonia pasoi me 43.3 për qind, në varësi më së shumti nga hidrocentralet. Si Danimarka (41.6 për qind) dhe Estonia (38.5 për qind) morën shumicën e burimeve të tyre të rinovueshme nga era dhe biokarburantet e ngurta. Portugalia (34.7 për qind) mbështetej në biokarburantet e ngurta, pompat e erës, hidro dhe ngrohjes, ndërsa Austria (33.8 për qind) përdorte kryesisht biokarburantet hidro dhe të ngurta. Përqindjet më të ulëta të burimeve të rinovueshme u regjistruan në Irlandë (13.1 për qind), Maltë (13.4 për qind), Belgjikë (13.8 për qind) dhe Luksemburg (14.4 për qind). Në total, 17 nga 27 anëtarët e BE-së raportuan aksione nën mesataren e BE-së prej 23 për qind në 2022.

Vendet e BE-së duhet të rrisin përdorimin e tyre të energjisë së rinovueshme

Sipas Direktivës së Energjisë së Rinovueshme, BE-ja ka rritur objektivin e saj për energjinë e rinovueshme për vitin 2030 nga 32 për qind në 42,5 për qind. Blloku synon gjithashtu ta rrisë atë edhe më tej në 45 për qind së shpejti.

"Prandaj, vendet e BE-së duhet të intensifikojnë përpjekjet e tyre për të përmbushur kolektivisht objektivin e ri të BE-së për vitin 2030, - thuhet në raportin e Eurostat, - i cili kërkon rritjen e pjesës së burimeve të rinovueshme të energjisë në konsumin bruto të energjisë finale të BE-së me pothuajse 20 për qind."

Për më tepër, BE-ja synon të bëhet kontinenti i parë në botë neutral ndaj klimës deri në vitin 2050 sipas Marrëveshjes së Gjelbër Evropiane.

Kjo paketë ambicioze masash synon të ndihmojë qytetarët dhe bizneset evropiane të përfitojnë nga një tranzicion i qëndrueshëm i gjelbër. Përdorimi i energjisë së rinovueshme ndihmon në reduktimin e emetimeve të gazeve serrë, diversifikimin e furnizimeve me energji dhe zvogëlimin e varësisë nga tregjet e karburanteve fosile.

Rritja e burimeve të rinovueshme të energjisë mund të stimulojë gjithashtu punësimin në BE, duke krijuar vende pune në teknologjitë e reja "të gjelbra".

Mrekullitë e Alpeve shqiptare

Alpet Shqiptare nuk ofrojnë thjesht pamje befasuese, aventura të veçanta ose një shans për të përjetuar disa nga majat më të larta të Evropës. Ndryshe të quajtur Bjeshkët e Namuna (Bjeshkët e Nemuna) për shkak të motit jashtëzakonisht të ashpër që i rrethon, për shumicën e njerëzve, këto maja përfaqësojnë pikëtakimin e mitit dhe realitetit. Në fakt, një herë atje, do të jetë e vështirë të ndash njërin nga tjetra!

Valbona & Thethi

Edhe pse Alpet Dinarike shtrihen në shtatë vende, ato arrijnë pikën e tyre më të lartë në Alpet Shqiptare, konkretisht në majën e Jezercës me një lartësi prej 2694 metrash. Ndër destinacionet më të frekuentuara në Alpe janë Valbona dhe Thethi, të cilat për shkak të pamjeve të mahnitshme natyrore dhe shërbimit cilësor – mikpritja e kësaj zone njihet në të gjithë Evropën – ofrojnë përvojën më autentike të Shqipërisë së Veriut. Dhe, ndërkohë që Alpet mahnitëse rrethojnë luginat e Valbonës dhe Thethit, një sërë lumenjsh, kanionesh dhe ujëvarash që të lenë pa frymë shërbejnë si monumente natyrore të cilat patjetër duhet të bëhen pjesë e itinerarit tuaj verior.

Valbona dhe Thethi mund të shijohen plotësisht duke qëndruar në një nga bujtinat e shumta (bujtina prej guri) të disponueshme në të dyja luginat. Vitet e fundit, një numër në rritje turistësh i vizitojnë këto dy destinacione njëkohësisht, pasi ato lidhen nëpërmjet një shtegu në Gjirin e Valbonës (1800 metra).

Malësia e Kelmendit

Në skajin më verior të Alpeve është Malësia e Kelmendit, ku ndodhen fshatrat e bukura të famshme Vermosh, Lëpushë, Tamarë, Vukël, Selcë, Nikç dhe Brojë. Ato mund të arrihen përmes itinerarit Shkodër – Hani i Hotit – Tamarë – Vermosh, një rrugë piktoreske, plot kthesa dhe me disa xhepa që zbulojnë panorama që do t'ju ndalojnë në gjurmët tuaja! Këtu përfshihen rrugët e pjerrëta malore të Hotit, Laguna e Cemit dhe Maja e Mëshjtjerrës (1447 m), së bashku me pamje të tjera spektakolare të dukshme nga larg.

Me të hyrë në Lëpushë, vlen të përmendet se ujërat e lumit Lëpusha derdhen deri në Danub. Fshati Lëpushë është ndërtuar

NDËR DESTINACIONET MË TË FREKUENTUARA NË ALPE JANË VALBONA DHE THETHI, TË CILAT PËR SHKAK TË PAMJEVE TË MAHNITSHME NATYRORE DHE SHËRBIMIT CILËSOR – MIKPRITJA E KËSAJ ZONE NJIHET NË TË GJITHË EVROPËN – OFROJNË PËRVOJËN MË AUTENTIKE TË SHQIPËRISË SË VERIUT. DHE, NDËRKOHË QË ALPET MAHNITËSE RRETHOJNË LUGINAT E VALBONËS DHE THETHIT, NJË SËRË LUMENJSH, KANIONESH DHE UJËVARASH QË TË LENË PA FRYMË SHËRBEJNË SI MONUMENTE NATYRORE TË CILAT PATJETËR DUHET TË BËHEN PJESË E ITINERARIT TUAJ VERIOR.

në të njëjtin vend ku më parë ishin vendosur barinjët dhe sot, së bashku me Tamarën, këto fshatra janë dy nga atraksionet kryesore të zonës, falë peizazheve dhe natyrës së tyre të mrekullueshme.

Vermosh

I vendosur 31 km në veri të Tamarës, fshati Vermosh, në lartësinë mbi 1000 metra mbi nivelin e detit, ofron të gjitha kushtet kryesore të turizmit cilësor malor. Lumi i Vermoshit dhe burimet ujore përreth shërbejnë si dekorime të mrekullueshme natyrore të zonës. Fshati në përgjithësi është i mbuluar me borë për rreth 100 ditë të vitit, ndërsa ardhja e pranverës mbulon të gjithë peizazhin me nuanca të gjelbra të pasura. Përveç bujtinave, në Vermosh do të gjeni edhe disa kampingje, ku vendasit janë gjithmonë të gatshëm t'ju shoqërojnë gjatë eksperiencës tuaj të ecjes dhe të ndihmojnë për ta bërë atë sa më mirë!

Razëm – Bogë

Duke ndjekur itinerarin Shkodër – Koplík – Dedaj – Razëm, do të keni mundësinë të shihni një nga fshatrat malorë më të bukura në të gjithë vendin, atë të Razmës, i cili është tërësisht i rrethuar nga kullota të bukura alpine. Mund të praktikoni ski në morenat akullnajore ose në fushën sportive të kampit të Razmës. Rruga Shkodër – Koplík të çon në një

fshat tjetër me emër verior, në Bogë, i cili shquhet si për ngjyrat e tij të jashtëzakonshme, ashtu edhe për shpellën madhështore të Pucit. Kjo e fundit është shpella më e madhe në Shqipëri dhe konsiderohet si një nga më të mëdhatë në Evropë, e pasur me stalaktite dhe stalagmite.

Sporte

Secili prej destinacioneve të sipërpërmendura është një eksperiencë unike në ecje ose ngjitje.

Gjatë dimrit, Alpet Shqiptare janë në kushte kulmore për alpinizmin dhe të gjitha sportet e tjera dimërore.

Në shumicën e këtyre fshatrave malore janë veçanërisht të popullarizuara shëtitja me kalë ose mushka.

Brigada IV Sulmuese, kjo heroinë e Juglindjes shqiptare

NGA SALI ONUZI

Në Auditoriumin e Ministrisë së Mbrojtjes u promovua libri i Mihallaq Kondos, “Historiku i Brigadës IV Sulmuese”, me pjesëmarrje të gjerë, ku nderoi veprimtarinë me pjesëmarrjen e tij prefekti i Korçës, zoti Nertil Jole. Kumtuan prof. asoc. dr. Berndard Zotaj, prof. asoc. dr. Marenglen Kasmi, dhe akademiku, prof. dr. Pëllumb Xhufi. Në emër të familjes përshëndeti e bija e autorit, znj. Vjollca Konda Trebicka.

Ndonëse urdhri i Shtabit të Përgjithshëm ishte lëshuar që në tetor për organizmin e Brigadës IV S, kjo ndodhi vetëm më 28 dhjetor 1943. Korça e meritonte një njësi të madhe luftarake, për shkak të këtu Lëvizja dhe LANÇ kishin marrë që herët vrull të madh. Mjafton të themi se më 7 korrik 1943 në raportin e Shtabit Madhor të LANÇ-it që do të paraqitej në takimin me emisarët britanikë, nga 16 batalione të krijuar deri atëherë në gjithë Shqipërinë, 6 prej tyre ishin krijuar në krahinën e Korçës. Në Vithkuq të Korçës ishte krijuar Brigada I S me partizanë nga e gjithë Shqipëria. Po në qarkun e Korçës do të krijoheshin edhe Br. IX S dhe Br. XV S.

Sapo batalionet e saj u rreshtuan dhe u komunikuan komandat, u dha urdhër për t’u nisur në detyra luftarake. Kishte filluar operacioni gjermano-xhandaro-ballist i Dimrit. Prandaj batalionet e Brigadës IV S u nisën kundër forcave gjermane që po mësnynin nga Mokra, nga Elbasani e Gramshi, por edhe nga Berati e Çorovoda, të gjitha për në Opar.

Nga Tirana ishin nisur forca të mëdha gjermane për krahinën e Korçës. Por gjermanët nuk kishin mundur të bënin më parë rrethimin operativ të kësaj zone, siç pat ndodhur në zonat e tjera në Veri të Shkumbinit, sepse këtë plan ia kishin prishur armikut forcat partizane që para fillimit të operacionit. Prandaj krahët e formacioneve partizane në qarqet e Korçës e të Beratit, nga ana e Dangëllisë, Përmetit dhe Dëshnicës kishin mbetur krejt të lira, të pacenuara. Kjo përbënte një plus të madh për to, sepse u jepte mundësi manovrimi kundër rrethimeve të armikut.

Bashkë me Brigadën IV Sulmuese ndodheshin edhe forca të batalionit “Tomori”, një kompani e Vlorës, forca të komandës së Shtabit të Korçës, dhe në Jug batalioni “Hakmarrja” i Kolonjës, batalioni Dumre-Verçë-Sulovë etj. Por jo më shumë se 2000 veta përballë afër 9000 armiqsh, të pajisur me teknikë luftarake të fuqishme. Me partizanët e Korçës ndodheshin gjithashtu edhe dy anëtarë të Shtabit të Përgjithshëm, Haxhi Lleshi dhe Ramadan Çitaku, drejues të tjerë politikë.

Më 9 janar, tri kolona gjermane të shoqëruara me ballistët dolën nga Korça dhe morën drejtimin, e para në Zvarisht, e dyta në Dersnik dhe e treta për në Vithkuq. Gjatë gjithë ditëve më 10, 11 e 12 janar, në kulmin e të ftohtit, batalionet e kompanitë e Brigadës, të ndara në drejtime të ndryshme, goditën pa prerë forcat armike, duke i dëmtuar, por nuk ishte e mundur t’i vinin në tërheqje, për shkak të epërsisë së tyre në forca dhe armatim. Në mëngjesin e 11 janarit forcat gjermane kaluan në mësymje nga Shtylla për të Qafën e Martës, nga Dërsniku për në Gjergjevicë, nga Gjonmadhi e Lavdari për në Voskopojë, nga Tresova për në Shipckë e më tej, nga Zvarishti në Osojë e Gjinikas. Forcat partizane qëndruan fort me sulme e kundërsulme, por edhe me tërheqje për të mos rënë në rrethime.

Duke kuptuar drejt situatën, anëtarët e Shtabit të Përgjithshëm dhe Komanda e Brigadës kuptuan qëllimin e armikut për rrethimin e Brigadës, prandaj urdhëruan forcat që të tërhiqeshin me radhë, duke u mbrojtur, për të dalë në një drejtim nga rrethimi. Ishte zgjedhur pikërisht Qafa e Beçit në veri të malit të Ostrovicës, (2383 m) për të kaluar në zonën lindore të Skraparit. Qëllimi ishte që prej këndeje, duke kaluar në Qafën e Martës, (në jug të Ostrovicës, mal i gjatë rreth 16 km) të goditeshin gjermano-ballistët nga ky krah dhe të spastrohej terreni prej tyre.

MIHALLAQ KONDA

Historian Ushtarak

HISTORIKU I BRIGADËS SË IV SULMUESE

LUFTA ANTIFASHISTE NACIONAL ÇLIRIMTARE

Komanda e Brigadës caktoi në pararojë batalionin e 4-t të saj dhe si pararojë batalionin e parë, të cilit i shkruante: “Detyra juaj është të mbron shpinën në vendin ku jeni dhe të mos e lëshoni për asnjë arsye, deri sa forcat tona të kenë çarë e të kalojnë. Është çështje jete a vdekje për të gjithë ne dhe forcat tona. Duhet të qëndroni patjetër shokë.”

Të gjithë batalionet dhe forcat, të shpërndara gjatë një vije prej 17-18 km, u njoftuan për vendin dhe orën ku duhet të ishin për të krijuar kolonën e marshimit. Dhe u bë një kolonë prej 3000 vetash, (rreth 3 km gjatësi) me partizanë, që mbartnin mbi shpinë nga 20-40 kg, material luftarak dhe ushqime, me banorë të fshatrave që tërhiqeshin nën mbrojtjen e Brigadës, forca të tjera të shtabit të Qarkut, ose të ardhura nga krahina të tjera, plus anëtarëve të Shtabit të Përgjithshëm dhe të drejtuesve të tjerë politik, plus oficerëve britanikë. Këta të misionit britanik i shihnin me sytë e tyre ballistët duke luftuar së bashku me gjermanët, siç edhe i kanë paraqitur mjaft prej tyre në raportet e kohës.

Pararoja e batalionit të parë të Brigadës arriti që, pa gdhirë data 12 janar, të afrohej në qafën e Beçit, ku dalloj e shpartalloi një grup ushtarësh gjermanë dhe ballistësh që kishin zënë pozicion pas ahishtave. Në mëngjesin e 12 janarit 1944 qafa e Beçit u kap dhe u hap rruga e daljes nga rrethimi

i Brigadës. Ky ishte një sukses shumë i madh për Brigadën dhe forcat partizane të Korçës dhe të Beratit, shkruan autori Mihallaq Konda. Komandanti i Brigadës, Nexhip Vinçani në kujtimet e tij e vlerëson lart këtë veprim luftarak dhe i jep vlerësim maksimal ndër lidhjes me radio dhe asaj telefonike, nëpërmjet të cilave iu komunikua batalioneve urdhri i tërheqjes, duke fituar kohën që ishte aq e çmuar. Në zonën e Korçës perëndimore dhe të Skraparit lindor e më tej ishte vendosur për herë të parë në Ushtrinë NÇ ndër lidhje telefonike mes fshatrave dhe reparteve partizane, madje edhe stacione radioje. Marshimi i Brigadës vijoi për 14 orë pa ndërprerje gjatë gjithë natës dhe u krye pa asnjë shkëputje.

Pikërisht për këtë situatë ka shkruar nënkoloneli britanik Wheeler (Whiler) në raportin e tij, të botuar pjesërisht nga Roderick Bailey në “Lufta e fshehtë në Shqipëri”. Një histori e misioneve britanike 1940-1945 Tiranë, “Naimi” 2019, f 284. Lexuesi mund të verifikojë lehtësisht saktësinë e daljes nga rrethimi që përshkruan profesor Konda në librin e tij. Ai nuk kish si ta dinte se ç’ kish shkruar nënkoloneli britanik në raportin e tij, pasi ky do të botohej në vitin 2008 në Britaninë e Madhe dhe në Shqipëri.

Nga qafa e Beçit Brigada doli në rajonin e Potomit, në

Skraparin lindor, ku qëndroi disa ditë për t'u ç' lodhur e përtërirë. Edhe në këtë pjesë të librit, Mihallaq Konda ka përshkruar me vërtetësi dhe krenari qëndresën e partizanëve dhe sakrificat e tyre, vajza dhe djem, disa prej të cilëve mbijetuan edhe në kushte tepër të vështira, me këmbë të ngrira, sa mjeku partizan Petro Cani i preu gishtat njërit me sharrë të zakonshme druri dhe pa narkozë, kurse disa javë më pas i preu këmbën, po me sharrë, partizanit 16-vjeçar Pandi Kocaqit, rast për të cilin është shkruar dhe botuar edhe në gjuhë të huaj tregimi "E pabesueshmja".

Në librin e tij, Konda shkruan dhe paraqet realitetin me vërtetësi, pa zbulime, shkruan si për vlerat e larta të partizanëve e të drejtuesve, por shkruan edhe për gabimet. Tregon se si kundër një kolone gjermane në tërheqje nuk u hap zjarr, vetëm pse ishte ngatërruar se kush do të hapte zjarr i pari, ndërkohë që mungoi iniciativa dhe gjermanët u tërhoqën pa luftë. Shkruan për një skuadër partizane prej 11 vetash të batalionit të Myzeqesë, të cilëve nuk iu dha urdhri i tërheqjes pasi kishin humbur lidhjen me kompaninë e tyre. Ata nuk u tërhoqën, por e dinin se nuk mund të tërhiqeshin pa urdhër, prandaj luftuan në mbrojtje të kolonës, deri sa 7 prej tyre u vranë.

Brigada IV S shumë shpejt, duke filluar nga 17 janari kaloi nëpërmjet qafave si ajo e Martës etj., në terrenin e Korçës dhe kundërgoditi forcat gjermano-xhandaro-balliste në fshatrat Stratobërdhë, Katund, Qafëzëzë e Qytezë. Më 19 janar batalioni 4p arriti në Panarit, ku u vendosën edhe anëtarët e Shtabit të Përgjithshëm, shtabi i Brigadës e të tjera institucione lokale të Luftës NÇ.

Nga Panariti b4p sulmoi një përqendrim gjermanësh (700-800 veta) në Shtyllë, të cilët u tërhoqën për në Korçë. Më 20 janar b3p filloi sulmin mbi armiqtë nga Shtylla në Lekas e Tudas, ndërsa b4 sulmoi në Gurmuja, Shkozanj e Gjergjevicë. Armiqtë nuk e prisnin një kthim kaq të shpejtë të Brigadës, madje kishin propaganduar se partizanët ishin asgjësuar. Po kështu b3p, në bashkëveprim me batalionin Dumre-Verçë-Sulovë, spastruan Çemerice dhe Marjanin. Me sulm kundër ballistëve u çliruan fshatrat në Lavdar e Karbanj, që i pritën partizanët krahëhapur.

Prej aty sulmuan forcat armike në Mazrekë, në Protopapë në Shkozanj, Gjergjevicë e në Xerje. Një kompani mori detyrë të dilte në Opar.

Historiani i mirënjohur ushtarak, Mihallaq Konda e përshkruan terrenin e situatën luftarake siç ka ndodhur. Ai shkruan se me gjithë përparimin e forcave partizane, më 26 janar, kundërsulmoi një forcë e madhe ballistësh e xhandarësh të mbështetur nga artileria gjermane. Forcat partizane në krye të të cilave qëndronin e luftonin Haxhi Lleshi, Muharrem Butka, Petrit Hakani, Medar Shtylla etj., me luftime të ashpra çanë rrethimin dhe u tërhoqën përsëri në Backë e Panarit. Armiqtë u gëzuan para kohe. Batalioni 3p marshoi nga shkëmbi i Brozovecit dhe kapi qafën e rëndësishme të Tudasit, ku një çetë balliste që ishte caktuar për ta mbrojtur, u tërhoq. Partizanët sulmuan armiqtë brenda në fshatin Tudas. Armiqtë ikën të shpartalluar, duke lënë të vranë 8 ballistë dhe 15 robër. Tudas i çlirua për herë të dytë brenda 5 ditëve. Partizanët e batalioneve të tjera marshuan (18-29 janar) dhe u rikthyen në Lavdar. Edhe forcat e b3p të Br. IV bashkë me batalionin "Tomori", e kaluan qafën e Martës në kushte të vështira të motit dhe marshuan për Xerje, Shkozanj e Gjergjevicë.

Shtabi i Brigadës, më 30 janar, bëri në Tudas një analizë të luftimeve të zhvilluara. Më 31 janar u zhvilluan luftime kundër tyre përsëri në Mazrekë, Protopapë, Osojë e Krushovë (Gorë) (rreth 600 forca) dhe u vranë mbi 25 ballistë, u plagosën mbi 30 dhe dorëzuan 30 të tjerë. Në vijim batalionet e Brigadës, më 1 shkurt sulmuan dhe spastruan nga armiqtë gjithë zonën e Oparit, në krahun e majtë të lumit Devoll deri në kufi me Tomoricën.

Në libër paraqiten me hollësi veprimet luftarake, edhe në shkallë kompanie e ndonjëherë edhe skuadre, me sulmet e kundërsulmet e tyre për çlirimin e zonës malore të Korçës perëndimore. Lexuesi mund ta ndjeke situatën duke parë skicat e sakta që ka vënë autori në libër.

Veprimet luftarake të tyre janë nga më të larmishmet, shpirti sulmues i pamposhtur, iniciativa e pathyer për të sulmuar armiqtë, ndonëse në një mot shumë të ashpër.

Komanda e batalionit 1p dhe batalioni partizan "Hakmarrja" organizuan pritë në rrugën Qesarakë-Shën Premte e Qesarakë-Kaltanj dhe shpartalluan një forcë armike. Ndërkohë b2p marshoi nëpër malin e Rrungajës (1945 m) me 1 m borë trashësi e furtunë dhe bashkë me batalionin "Hakmarrja" asgjësuan në Lubonjë çetën balliste të File Backës dhe vetë Filen dhe i morën automatikun e partizanit të vogël, Todit, që e kishte vranë Filja vetë, në korrik 1943.

Pasi arritën, komandanti dhe komisari i Shtabit të Përgjithshëm të UNÇSH-së, (10 mars 1944) Spiro Moisiu dhe Enver Hoxha, urdhëruan që Brigada të linte një batalion në Vithkuq e një në Gjergjevicë dhe me forcat e tjera t'i shtrinte veprimet në drejtim të Malit të Thatë e në Devoll, ku do të bashkëpunonte me batalionin "Fuat Babani" etj. Luftimet e para këtu u bënë në Dardhë, Arrëz-Sinicë e Qytezë. Aty mbetën të vranë 30 gjermanë dhe 2 ballistë, u zunë 6 gjermanë rob dhe u kapën 4 mitraloza të lehtë, një mitraloz i rëndë, 2 mortaja 81 mm, 70 pushkë dhe 33 kafshë të ngarkuara me predha mortaje, fishekë, ushqime dhe veshmbathje. Shtabi i Përgjithshëm në komunikatën që lëshoi e vlerësonte lart këtë fitore. Madje edhe Radio "Londra" e njoftoi atë.

Luftime të ashpra u zhvilluan më 22 dhe 23 mars kundër një kolone me 10 makina gjermane dhe një numri të madh ballistësh. Më 24 mars përsëri rreth 200 gjermanë nga Bilishti kundërsulmuan forcat e bat. I S, madje edhe me një avion që i mitralonte nga lart. Por edhe këto u detyruan të kthehen në Bilisht, pasi lanë disa të vranë e të plagosur.

Më 27 mars, batalionet e Br. IV S (b1p dhe b3p) sulmuan forcat armike në Koshnicë e në Sul., më 28 mars luftuan kundër një kolone prej 200 gjermanësh e ballistësh. Në një aksion të datës 4 prill goditën dhe gjermano-ballistë në rrugën Shënkollas-Sul. Pas tërheqjes së armiqtë forcat partizane u nisën për në Sinicë e Dardhë, ku qëndruan disa ditë për veprimtari politike e kulturore. Në radhët e batalioneve vërshuan rreth 200 vullnetarë, mes të cilëve edhe 20 vajza.

Ndërkohë dy batalionet e tjera të Br. IV s zhvilluan luftime në fshatrat e Rrëzës së Korçës, duke sulmuar e shkatërruar forcat balliste në Bulgarec e Qatrom, në Dërsnik, më 17 mars, në Melçan e Biranj kundër 300 forcave gjermane dhe 100 xhandarëve, që u tërhoqën në panik, duke lënë 29 të vranë mes tyre një major. Pas kësaj dite të turpshme për ta, komandanti i xhandarmërisë së Korçës i telegrafonte Tiranës: "Fuqi të shumta partizane, të armatosura mirë, gjenden rreth e qark Korçës në një largësi 2km jashtë qytetit. Sot në mëngjes fuqi ushtarake gjermane dhe xhandarë u përpoqën me fuqitë partizane, por për shkak të numrit të madh të kundërshtarëve u tërhoqën. Partizanët sot sulmojnë Korçën. Dërgoni fuqi". Komanda gjermane me këtë rast shpalli shtetrrethim në qytet.

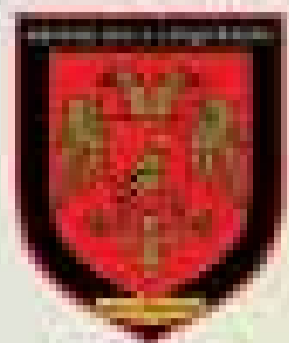
Një aksion tjetër i suksesshëm u zhvillua ato ditë në Boboshticë. Po ashtu më 3 prill u thye një sulm tjetër i 300 gjermanëve dhe ballistëve në teqenë e Velçanit e në Porodinë.

Në mbyllje të veprimtarisë së Brigadës IV S, gjatë operacionit të Dimrit nga 17 janari deri më 4 prill 1944, për 79 ditë ajo vijoi pa ndërprerje kundërgoditjen për asgjësimin, shpartallimin e spastrimin nga armiqtë të krahinave të qarkut të Korçës. Statistika e fitoreve të Brigadës që historiani i shquar Mihallaq Konda ka dhënë, shënon se Brigada gjatë këtyre ditëve zhvilloi 50 veprime të rëndësishme luftarake në të cilat ranë 42 dhe u plagosën 45 partizanë. Armiku pati 308 gjermanë të vranë, 238 të plagosur dhe 12 robër, kurse xhandarët dhe ballistët patën 242 të vranë, 244 të plagosur dhe 393 robër. Armikut iu zunë 300 armë e mjaft municion. U shtuan armët e rënda dhe u rrit fuqia e zjarrit të Brigadës.

Brigada IV S vazhdoi më tej në mësymjen pranverore të Ushtrisë NÇ, kaloi në Veri dhe në përbërje të Divizionit të I S zhvilloi luftime të ashpra në qarkun e Dibrës, në çlirimin e Mirditës dhe mori pjesë në Betejën e madhe për çlirimin e Tiranës e në Betejën e Mushqetasë etj.

Përfundimi: Çfarë e bënte të mundur këtë bilanc? Patjetër forca e Brigadës, kompaktësia e saj, disiplina shembullore e partizanëve, taktika e suksesshme e luftës partizane dhe fakti i mbështetjes së gjithanshme e popullit, që e shihte dhe vlerësonte si luftën e tij, Luftën Nacionalçlirimtare.

Që Brigadës IV S nuk iu dha titulli "Hero i Popullit", kjo nuk ka tjetër shpjegim përveç shpalljes "armi" të komandantit e të komisarit të saj, Nexhip Vinçanit dhe Pëllumb Dishnicës. Por këto ditë, më 28 dhjetor, do të festohet 80-vjetori i krijimit të saj dhe viti ku kemi hyrë është viti i 80-vjetorit të çlirimit të Atdheut. Është një rast për ta çmuar këtë Brigadë të lavdishme me një Dekoratë.

REKRUTIMFORCAT E ARMATOSORIA
TE SHQIPERISEFORCAT
E ARMATOSORIA

**NË KËMBË
PËR KOMBIN!**